

עש"ק פר' נח תשע"ו

דעה חכמה לנפשך

פרשת נח תשע"ה
פרשת בראשית תשע"ו

נשמתין חרתין
פר' בראשית תשע"ו
ע"ח שער כ"ה פ"א

שיחות קודש
מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור ע"י מכון
"יום הכיפורים"

שע"י ישיבת "תורת חכם" ללימוד הנגלה והנסתר
רח' אהלי יוסף 18, ירושלים עיר"ק תובכ"א

©

כל הזכויות שמורות

הוצאת "מכון ים החכמה"

שע"י ישיבת "תורת חכם" ללימוד הנגלה והנסתר
ירושלים עיה"ק תובב"א

ת.ד. 5245 ירושלים

טלפקס: 02-5389584 נייד: 053-3153884

דוא"ל: E-Mail: tc7@neto.bezeqint.net

מתוך דא"ח רעוא דרעוין פרשת נח תשע"ה

וַיִּזְחַל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטֵּעַ כָּרֶם: וַיֵּשֶׁב מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלָה:
(בראשית ט', כ'-כ"א)

היחודים דעולמות השבירה יש בהם סכנה של הרגשת מציאות הישות וה"ם זישה מן היין וישכר

ולכן צריך לדעת גם את הדרך של כל היחודים של בחי' השבירה, ואמנם בחי' היחודים של עולמות השבירה יש בהם סכנה, וזה בחי' (בראשית ט' כ"א) זישה מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה, וכדאיתא בזה"ק (נח ע"ג ע"א) שנה רצה להכנס למקום חטא אדם הראשון ולתקנו, אך לא הצליח אלא נפל לבחי' זישה מן היין וישכר וגו', כי אף שצריך לדעת כל פרט של אלקות בבחי' שם חם ויפת שהם בחי' הג' קוין שבכל מדרגה ומדרגה, אך צריך זהירות גדולה בענין היחודים של עולמות השבירה, שלא יהיה בהם ח"ו בחי' גילוי ערו"ה שהוא בחי' ע"ר ו"ה שהם עולמות של ו"ה שהם בחי' הו' מלכים שנשכרו.

תכלית עבודת ה' הוא ליחד כל מדרגת העולמות כפי כל סדר ההשתלשלות

הנה עיקר עבודת ה' של הצדיקים הוא להתבונן תמיד באלקות בבחי' ג' אלפי"ן דשם מ"ה דאלפי"ן, שהם סוד ג' בני נח שם חם ויפת, שהם כנגד ג' מוחין חב"ד, וכנגד ג' גוונים הקשת (עי' שעה"פ וספר הליקוטים). והנה אדם הראשון התחיל להתבונן באלקות, אך היה בחי' פחיתות ענבים דחוח, שהוא חטא אדם הראשון כדאיתא באריז"ל (ע"ה שער ל"ח פ"ד). כי הנה כאשר מתבוננים באלקות צריך לדעת כל היחודים של עין חיים מתחילה עד סוף כפי כל סדר ההשתלשלות בכל מדרגת העולמות, וצריך ליחד כל מדרגה ומדרגה מבחי' העולמות דא"ק ודאח"פ ועולמות השבירה ועולמות התיקון, כי כל דרושי האר"י וכל מדרגה בסדר ההשתלשלות הוא בחי' יחודים שונים כפי כל בחי' עולם ועולם.

א. וז"ל הזה"ק שם: רבי שמעון אמר, רזא דחכמתא איהו הכא בהאי קרא, כד בעא נח למבדק בההוא חובא דבדק אדם הראשון, לאו לאתדבקא ביה, אלא למנדע ולא תקנא עלמא, ולא יכיל, סחט ענבין למבדק בההוא כרם, כיון דמטא להאי, כדין וישכר ויתגל, ולא הוה ליה חילא למיקם, ובגין כך ויתגל, גלי פרצה דעלמא דהוה סתים, בתוך אהלה כתיב בה"א, ועל דא כתיב ואל תקרב אל פתח ביתה, בתוך אהלה דההוא כרם. כגוונא דא בני אהרן, דתנינן שתויי יין הו, וכי מאן יהיב לון חמרא בההוא אתר למשתי, אי ס"ד דאינון חציפין הו דרוו חמרא, לאו הכי, אלא ודאי מההוא חמרא רוו, דכתיב (ויקרא י' א') ויקריבו לפני יהו"ה אש זרה, כתיב הכא אש זרה, וכתיב התם (משלי ז' ה') לשמרך מאשה זרה, וכולא חד מלה, וכן כגוונא דא וישה מן היין וישכר ויתגל. ועל דא אתער חם אבי כנען כמה דאתמר, ואתיהיב אתר לכנען לשלטא וכו', עכ"ל.

כבוד מ'לכותו שהוא בחי' יהודא תתאה דכרוך שם, והוא בחי' היחודים של עולמות השבירה, אך הם הלכו אחורנית ועי"כ לא נאחז בהם בחי' ערו"ה ח"ו. והענין הוא, ששם ויפת ידעו הסוד של בחי' אח' באח' השרשי שהוא בחי' היחוד של מדרגת עתיק, שהמ"ה והב"ן שלו עומדים בבחי' אח' באח' והוא כולו פנים (עי' ע"ה שער י"ב פ"ב)ג, והוא היחוד השלם של עתיק ונוק' בבחי' עצם ממש, כי כאשר עוסקים בענין היחודים של בחי' השבירה צריך להיות דבוק בכל עת בפנימיות בשורש היחוד העליון של בחי' עתיק שהוא הסוד של 'וילכו אחורנית', והיינו להיות דבוקים בכל עת בעולמות של שעשועים עצמיים של שורש היחוד הנעלם, ובאופן זה לא יכול להיות שום אחיזה, וכמ"ש 'וערות אביהם לא ראו', כי באופן זה אין מרגיש את עצמו כלל.

והענין הוא, שאם עוסקים בעניני השבירה ומרגישים את מציאות הפירוד, באופן שהאדם מרגיש בחי' עצמו, ואינו דבוק ביחוד הגמור, הרי זה בחי' חטא אדה"ר שעושה עצמו מציאות, וזה בחי' חס בן נח שהוא בחי' חמימות דקלי', דהיינו שחושבים שיכולים ללמוד ולהתפלל וליחד יהודים, אך הוא באופן שמרגיש את עצמו בבחי' ישות, והיינו שמרגיש בחי' השבירה והפירוד, ועי"כ נעשה בחי' ערו"ה, ונאחזים בו הקלי' ח"ו, בבחי' חטא אדה"ר בסוד סחיטת ענבים^ב.

סוד שם ויפת שהיו פניהם אחורנית' הוא שהיו דבוקים ביחוד העליון דעתיק שהוא בחי' אב"א ואמנם שם ויפת לקחו השמלה וישימו על שכ"ם שניהם, ופניהם אחורנית וערות אביהם לא ראו, דהנה סוד שכ"ם הוא ראשי תבות ש"ם

ב. דברי מו"ר בענין חטא אדה"ר וענין וישת מן היין וישכר מיוסד על דברי מוהרא"ס בספר עבודת הלי' פ' נח, עיש"ה ותרנ"ץ. וע"ע מש"כ הבעה"ת (תורה אור בראשית דף ו' ע"א) וז"ל: בלק"ת מהאר"י ז"ל נתבאר הענין שאדה"ר היה הולך בהיכלות, כי בחי' אדם היה למעלה גם מרשב"י, כי היה בערך אחר ממש, שהרי היה יציר כפיו של הקב"ה, ובהיכלות הטומ' לא רצה להביט כלל, והשיאו הנחש שעכ"פ יביט מה יש בהם, ועי"ז נכשל ונפל בתאוה אליהן. וכן שמעתי מהק' ר' אברהם בן הה"מ ז"ל עפ"ס ויט יהודה עד איש עדולמי ושמו חירה, שמחמת מעשה דיוסף אזי 'ויט', פי' ויט היינו שנטה למטה בהיכלות הקלי' עד איש עדולמי כדי להעלות נצוצות משם, וזהו ענין הכוונה דנפילת אפים כו', עכ"ל. ועי' מה שהאריך מאד הלשם בספר הדע"ה (ח"ב דרוש ד' ענף כ' וענף כ"א), וביאור חטא אדה"ר שם ענף כ' סימן א' וסימן ה', וביאור ענין נח ודברי הזה"ק הנ"ל שם ענף כ"א סימן א', ואכמ"ל..).

ג. וז"ל ע"ח שם: ואמנם בעתיק יומין שהוא מבחי' ה' ראשונות של כתר של הנקודים ששם לא היה שום ביטול כלל מעולם, לכן בחי' זכר ונקבה שבו שהם מ"ה וב"ן, נתערבו יחד לגמרי, ושניהן מעורבים יחד זב"ז בימין בפ"ע וכן בשמאלו, ואינם כמו א"א, וז"ש באד"ר (דקכ"ט ע"א) לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה כולא ימינא, והענין כי בא"א הזכר בימין והנקבה בשמאל, אבל בע"ז צד ימין שבו כלול מ"ה וב"ן וכן בצד שמאל, א"כ שוין הם ואין הפרש בין ימינו לשמאלו. אמנם בחי' הנקבה והזכר שבו הוא באופן אחר, והוא שהם ב' בחי' פנים ואחור, פי' כי בין צד ימינו ובין צד שמאלו יש בו בחי' מ"ה מצד פנים ובחי' ב"ן מצד אחור, ובזה הוא חיבור נפלא גדול מאד. ובזה תבין כי לא תמצא שיש בעתיק פנים ואחור כמו שיש בכל השאר ממנו ולמטה, והענין כי העתיק מצד אחד יש לו מ"ה ומצד השני יש ב"ן והוא באופן זה, כי ודאי שבשם מ"ה יש פנים ואחור, וכן בשם ב"ן יש פנים ואחור, והם דבוקים אחור דמ"ה באחור דב"ן, והפנים דמ"ה מצד זה ופנים דב"ן מצד זה, ונמצא שמצד זה ניכרים ונראין פני מ"ה, ומצד זה פני ב"ן, והאחוריים דשניהם דמ"ה וב"ן מכוסים זה לזה מבפנים תוך ב' בחי' פנים, א"כ אין מתגלה בעתיק בחי' אחור כלל, ולכן כולו נקרא פנים, אבל א"א אשר שם מ"ה עומד לבדו לימינו, הפנים מצד זה ואחור מצד זה, וכן בשמאלו פנים דב"ן מצד זה והאחוריים מצד זה, נמצא שב' הפנים של מ"ה וב"ן הם מצד אחד, וב' האחוריים של מ"ה וב"ן מצד האחר, ולכן יצדק בו בחי' פנים ואחור וכו', עכ"ל.

הכל החוטם מתגלה בנקודת הטבור והוא עיקר חיות האדם בסוד 'ויפח באפיו נשמת חיים'

והנה העולמות העליונים הם אח"פ שהם ג' חבלים הנמשכים מאזן חוטם ופה, ועולם הנקודים קיבלו הארה מבחי' נקודת הטבור ונקודת היסוד של א"ק (עי' ע"ה שער ח' פ"ג), שהם מבחי' ב' ההבלים של החוטם והפה, כי הכל החוטם מתגלה בנקודת הטבור, והכל הפה בנקודת היסוד (וכמו שביאר בפתי שערם וכפי שיבואר להלן), ואמנם הכל האזן אינו מתגלה למטה אלא הוא בסוד הדיקנא שהוא בדקות בלבד, ולכן היה חסר לנקודים מבחי' הכל האזן כמבואר בע"ה (שם שער ח' פ"ב).

ועומק הענין הוא, כי האדם חי על ההבל של החוטם, שהוא כל הנשימה של האדם,

'ויפח באפו נשמת חיים', ואמנם תחילת החיות במעי אמו הוא נמשך מהטבור, כי באמת הטבור מקושר עם הכל של החוטם. והנה אורות החוטם דא"ק נמשכים עד החזה, ואורות הפה נמשכים עד הטבור, כי אורות החוטם הם בבחי' האור של או"א עילאין ולכן נמשכים עד מקום או"א עילאין דא"ק המלבישים מהגרון עד החזה, ואורות הפה בבחי' ישסו"ת, ולכן נמשכים עד מקום ישסו"ת דא"ק המלבישים מהחזה עד הטבור. ונמצא דהכל החוטם שייך לבחי' או"א עילאין, והוא בחי' מקום החג"ת שהם הידים, כי באמת הדבר הכי גבוה באדם הוא הידים, שהוא בחי' או"א עילאין המלבישים שם, ואמנם אור החוטם מקושר עם נקודת הטבור, ואור הפה עם נקודת היסוד כנ"ל, וכפי שביאר הגרי"א חבר ז"ל (ע' פתחי שערים נתיב אורות דנקודים) ה'.

ד. וז"ל ע"ה שם: והנה אלו הנקודים נתפשטו מטבור דא"ק עד סיום רגליו כסדר זו"ן המלביש לא"א אלא ששם מלביש זו"ן לא"א מכל צדדיו וסביבותיו אבל בכאן עיקר הארתן אינו אלא דרך פנים דא"ק אלא שמתפשט קצת הארה מאלו הנקודים בין מבחי' אורותיהן בין מבחי' כליהן ומלבישין זה הא"ק מכל צדדיו ע"ד שביארנו למעלה באח"פ אבל עיקר הארתן דרך פנים והנה הכתר מן הנקודות מקומו הוא מן הטבור דא"ק עד סיום הגוף וחב"ד הם בג"פ קדמאין דנה"י דא"ק וחג"ת בג"פ אמצעין ונה"י בג"פ תתאין ע"ד הנ"ל בזו"ן המלביש לא"א כנזכר במקומו. והנה ב' מיני אורות יוצאין מתוך הגוף דא"ק והם א' מן הטבור והב' מפי היסוד ויוצאין דרך שם ב' הבלים. וכפי הראוי היה שיהיה ג' הבלים כנגד ג' ראשונות שקבל מאח"פ כנ"ל אבל לפי שחסר אור און מן או"א כנ"ל לכן ג"כ חסר בחי' ההבל מה שכנגד האון ולא יצאו רק ב' הבלים שהם נגד חוטם ופה לבד אשר מהן קבלו או"א למעלה וגם כאן למטה מקבלין מהן אבל אור הז"ת שלא לקחו רק מן הגוף ולמטה שהוא מסיום שכולת זקן ולמטה כנ"ל לכן ג"כ לא יש להם הבלים להאיר להם אבל נרמזו בסוד ויפוזו זרועי ידיו שהוא סוד י' טפין דאזדריקו מבין הצפרנים כנזכר בתיקון ס"ט כנודע כי הם עצמם בחי' המלכים וכו', עכ"ל.

ה. כדי להבין כל דברי מו"ר בכאן, צריך להעתיק כמה לשונות מדברי מהרי"א חבר ז"ל בפתי שערים שם בנתיב אורות דנקודים. וז"ל שם פתח ט"ז: האור הנמשך לנקודים מן הטבור ולמטה, הוא דרך ב' מקומות שיש שם נקבים. האחד הוא מנקב הטבור, והב' מפי היסוד, ושם נמשך שני הבלים, והם ממש כנגד אור חוטם ופה שלמעלה, שנמשך להם. שכמו שחסר להם אור האזן ונשאר רק ב' אורות של חוטם ופה, כמו כן כאן, הם ב' נקבים לבד של פי הטבור ופי היסוד. ואלו ב' האורות הספיקו לג"ר של הנקודים. והם: כתר שלהם לקח מפי הטבור, וחז"ב מפי היסוד. ואחוריים של חז"ב וז"ת שנתבטלו ואחורי נה"י של הכתר שנפגמו, הרי הם י' מדרגות, לקחו האור מ' צפרני הרגלים דא"ק. וכל אלו הם סודות עמוקים ורמים עד מאד. וכאן נרששו ראשים ומדרגות השרשים של כל הקלקולים וכל הסט"א שיצא למטה ע"י הקלקול והשבירה שהיו באלו המלכים.

ולבאר ענין זה צריך להקדים סוד עמוק ונורא מאד בכל ענין הנוקבא ומלכות של אצילות, אשר כל אחיזת הסט"א הוא רק מצדה בסוד פגימת הירח. והוא שצריך שתדע, שבאצילות הנוקבא יש לה ג' שרשים ומקומות אשר היא דבוקה בז"א. הא' בעטרת היסוד, הב' בטבור, הג' בפה. והענין, כי עיקר יציאתה הוא במקום שיש נקב, שלכך נקראת נקבה כנודע. שבהיותה נקודה לבד

היא בעטרת היסוד, וכשהיא פרצוף עד החזה למטה, כתרם במקום פה הטבור, ובהתגדלה לגמרי כתרם נגד הפה יסוד אימא שבדעת דז"א, בסוד כלת משה וכו'.

וצריך שתדע, שבכל מקום שיש פתח ומעבר אל השפע ואל המאורות להאיר לתחתונים, שם נמצא כנגדו קטרוג הסט"א אשר היא כמו מחיצה מבודלת שאינה מניחה בקטרוגה להאיר לתחתונים, ואדרבא תובעת דין ליתן כח לשומרים ולשלוחי הדינים להעניש החוטאים, ולמנוע מהם הארת פניו ית'. והוא סוד עמידת הסט"א ואחיותם בנוקבא. והוא סוד הערלה החופף על הברית, עטרת היסוד. והם ב' כחות של הסט"א, ערלה ופריעה, ב' עורות ומחיצות המכסים על מקום פתיחת מעבר ירידת כל אורות העליונים. והם דו"נ שלהם, כמו שיתבאר עניינם במקומם בס"ד. וכן נגד נקודת הטבור, בסוד שררך אגן הסהר. והוא הפרצה שנעשה בלבנה, שנגד שם הסט"א, נחש שבא על חוה לאתמשכא בתר עינוגין דהאי עלמא, כמ"ש רבינו הגדול הגר"א זללה"ה (בפירושו להיכלות בהיכל רביעי) עי"ש סודות נוראים. וסוד נקב הוא מקום שהוא פרוץ כמ"ש מצפון תפתח הרעה, שהעולם לאכסדרא הוא דומה, ופרוץ מצפון. והוא עי"ה הסט"א שהיא באה מן הדינים, רצויה בישא לאלקאה לחייביא, שניתן שם רשות לסט"א לכנס ולקטרג. והוא הגורם ליתן פרצה בנוקבא, והוא סוד מיעוטה בכמה מדרגות, או בבחינת נקודה לבד בעטרת היסוד, או בבחינת פרצופה עד החזה, או בבחינת כתר שלה לבד שעולה עד ג"ר דז"א ולא נגד כתר, כמו שיתבאר עניינו במקומו בס"ד.

שם פתח י"ז: וצריך שתדע, כי בעטרת היסוד ומקום הטבור, אף שגם יש קצת אחיזה לסט"א כמ"ש, מ"מ הוכן שם שמירה גדולה והגנה לנגדם. בעטרת היסוד הוא סוד המילה בסוד יו"ד של שד"י שהיא הנקודה הנשארת תמיד בנוקבא אפילו בעת מיעוטה הגדול, והוא סוד האמונה הנשאר קיים בכלל ישראל שעי"ז עומדים להיות נתקנים, וסוף כל סוף יוחזר תגבורת הקדושה והעברת הסט"א לגמרי, שהאמונה כולל כל התורה והמצוות, כמ"ש 'בא חבקוק והעמידם על אחת' כו', ורק שהתורה והמצוות הם בהעלם עי"י פיתויי היצה"ר וסט"א וגלות הקשה, אבל באמת האמונה קבועה בלב ישראל בסוד שימני כחותם על לבך וגו', וזה נקנה לישראל עי"י מצות מילה שניתנה לאברהם, שעל ידה כרת עמו ברית ולזרעו אחריו להיות לו לאלהים, והוא הברית אשר לא יופר לעולם, שבזה נקשרו ישראל בסטרא דקדושה, אשר סוף כל סוף אחר כלות העונשים והגליות, יעבור כל הסט"א ויהי נתקן הכל, וכמו שיתבאר בס"ד באריכות בענין עולם התיקון ומ"ה החדש וכו'.

שם פתח י"ח: וכן נקודת פי הטבור ששם ג"כ יש פרצה, ששם הוא אתדבקו דדו"נ כתפארת אדם לשבת בית, בסוד זיווג תורה שבכתב עם תורה שבע"פ, שהוא הגנה גדולה מסט"א, כמ"ש 'אולת קשורה בלב נער שבט מוסר ירחיקנה ממנו'. והוא סוד אי"ש אש"ה, כמ"ש 'שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמן', ושם התחלת הפרצה, לסתום הדרך ההיא ולעשות פירוד בין הדבקים, ושם הוא סוד אב"ן מכשול וצו"ר מכשול, כי התורה מגנת נגד הסט"א, והוא בסוד המים שנבקע מן הצור, וסוד מי מריבה אשר שם גיבורים עומדים בפרץ, כמ"ש רבינו הגדול הגר"א ז"ל שם בפירושו להיכלות סודות נוראים למאוד. והמים הוא התורה כיודע, ופי הטבור הוא סתום, סוד סתימת הסלע להוציא מימיו, ואם היה מדבר אל הסלע, היה נפתח הפה ויצאו מים רבים, ועי"י שהכה בסלע נתגבר הנחש, בסוד דרך נחש עלי צור. ומ"מ יש שם הגנה בסוד 'כי לא תשכח עדות מפי זרעו', והוא ו' דגחון דמגנא על הנחש דמאיר מבתר כותלא, סוד הארת נשמת משה בסוד הדעת, נגד פי הטבור, דמעהי בדעת אתתקנו, ושם הוא בסוד יי"ן, ע' כחות של השמש שהוא רע"מ נהורא דאוריתא, והוא היין שבעים סנהדרין שבמקום הזה כמ"ש, שררך אגן הסהר אל יחסר המזג.

ושם הוא סוד התענוג והשעשוע, שלכך בבטן אמו אוכל מה שאמו אוכלת כו'. כי הולד בבטן אמו ניזון ממזון דלעילא, מסוד גן עדן של מעלה, שמלמדים אותו כל התורה כולה, ולכן תחילת יצירתו משם. והוא מקום החיים, אחד בחושים ואחד בטבור כמ"ש במסכת סוטה (מ"ה ע"ב) מהיכן מודדים מטיבורו כו', ויש אומרים מחוטמו כו', וכמ"ש: 'כל אשר נשמת רוח חיים באפיו'. וכן כאן הארת פי הטבור הוא נגד הארת החושים דא"ק כמ"ש הרב, והוא דרגה דת"ת שהוא בחינת כתר למטה, ושם הוא נקודה דעלמא דאתי, ולכן משם נמשך הארה לכתר דנקודים שלא היה בו ביטול ופגם בעצמו, כי כשהדין מתעורר מן המקום אשר לנגדו, אז מתעורר עלמא דאתי, ואז נתמלא שם רחמים, בסוד על כן המו מעי לו רחם ארחמנו וגו', והוא בסוד נקודה אמצעית הנ"ל, ואז אין שליטה לסט"א בסוד עלמא דחירו, כמ"ש רבינו הגדול הגר"א ז"ל בביאורו שם. ועיין בפרשת עגלה ערופה (שם דף מ"ה ב') דמסיק התם דתחילת יצירתו מטיבורו, אבל עיקר חיותו באפיו כמ"ש, כל אשר

ה' אחרונה שקדמה לה' ראשונה, אך הוא רק כאשר מיוחד גם בחי' י"ה דשם הוי"ה, ונעשה הוי"ה שלמה בצירוף יה"ו, שהוא ההוי"ה שיוצאת מר"ת י'תהלל ה'מתהלל ה'שכל ויודע, ובאופן זה אינו פגם כמה שה' תתאה קודמת לו, אך אם ח"ו נכנס לבחי' השבירה בלי היחוד של י"ה דשם הוי"ה, הרי נופל לבחי' האחיזה של השבירה בסוד בחי' ערו"ה, ובסוד הפירצה שפרצו בה קדמונים.

שורש נשמת משה במלכות דא"ס בסוד ששועים עצמיים באמונה פשוטה וע"י הדבקות במקום זה יכולים ליחד אף היחודים דבחי' השבירה

וזה הענין שכתב הציוני (כפי שהביא בספר 'אור הגנוז' פרשת נח) דשורש משה רבינו הוא בבחי' נוק' בסוד מלכות דא"ס, כי משה רבינו הוא בשורש בחי' הששועים עצמיים כמש"ש הציוני

נקודת הטבור הוא מקום הפירצה ושם היה חטא הכאת הסלע במי מריבה והתיקון לזה הוא העליה לשורש הבל החוטם ומשם לרדל"א וזהנה מקום נקודת הטבור הוא מקום של החטא דמשה רבינו בהכאת הסלע וכמ"ש הגר"א והגרי"א ח"ו ז"ל (עי' פת"ש שם פתח ח"י) שהוא בחי' מקום הפירצה שפרצו בה קדמונים כנזכר בספר ברית מנוחה, ואמנם הצדיקים נכנסים לשורש מקום זה שהוא בהבל החוטם ומשם עולים לשרשו ברדל"א, ויש להם כח להגביה היחודים עד שרש השרשים שבבחי' עתיק ונוק' ששם מקום היחוד השלם בבחי' כולו פנים באופן שהמ"ה וב"ן שבו עומדים אב"א, המורה על עוצם היחוד בבחי' עצם ממש.

וזהנה כאשר הצדיק מקושר עם העולם העליון של בחי' עתיק, יכול ליחד כל מדרגת העולמות בבחי' שם הוי"ה בצירוף יה"ו שהוא בחי' עולם הנקודים שקדם לעולם הורודים, דהיינו

נשמת רוח חיים באפיו, וחד אמר חיותו הוא בטיבורו, יעו"ש. וכן כאן, סוד התחלת מקום עמידת הנקודים הוא מטבורא, והחיות שלו נמשך מן החוטם למעלה. וגם בחינת חיים יש בטיבורו, לכן משם נמשך חיים לג"ר דנקודים. כי לעולם חו"ב הם נכללים בכתר והם המגלים פעולותיו, סוד המחשבה והציור מן הרצון:

ואף כי למעלה הארת הכתר הוא מן האוון ג"כ, וכאן למטה לא נמצא נקב נגד האוון, רק בחינת הטבור שהוא נגד החוטם. והוא ג"כ סוד עמוק מאוד, כי האוון היא עשתה המשכת הדיקנא, וכמו שהוא למטה באצילות דיקנא דא"א מאודנין נפקא, ותיקוני הדיקנא לא היה עדיין בעולם התווה, כי אלו הם אורות ותיקונים העשויים להעביר הדינים וכל הקלקולים מז"א, כמו שיתבאר עניינם בס"ד במקומו. אבל בנקודים, בעת שהיו מעותדים להוציא קלקולים בלי תיקון, נחסר אלו המאורות בכתר של הנקודים כמ"ש בספד"צ פרק א', עד לא הוה מתקלא כו', וזיוניהן לא אשתכחו עד דרישא דכסופא כו', לבושין דיקר אתקין ואחסין כו', לא היו בכתר רק בסוד נקודה לבד והיינו, בחינת שורש הרצון והכולל של המאורות לפי בחינתו בעצמו שלא לפי הכנתו לתקן הז"ת שהם דרכי מאורות ההנהגה, לכן גם נחסר כאן אור שנגד אור האוון, שלמעלה בסוד השורש הוכן גם התיקונים הצריכים למטה בסוד סוף מעשה במחשבה תחילה.

אבל בבואו למקומו אשר הגיע למדרגה זאת של מקום השבירה, והוצאות הקלקולים נחסר מאור הזה, והוצרך להאיר לו במקומו מפי הטבור שהוא תחילת יצירת הפרצוף בכללות לבד בסוד גולגולתא וכתר. ולפי שבאלו המקומות מקום החיים בנקודת הטבור גם בעטרת היסוד ששם הוא בסוד ח"י כמו שהיה אח"כ בתיקון הכלים, לכן לא היה בחינת מיתה ושבירה באלו הג"ר שקבלו הארתם משם, אבל אור הנמשך מצפורני הרגלים, משם היה סוד הארת ז"ת ואחוריים דא"א ונה"י דכתר, כידוע שהציפורנים באדם אין בהם הרגשה וחיות כלל רק נמשך בהם קצת הארה מסופי האצבעות והוא בחינה אחרונה של הנפש שלכן אין בהם הרגשה, רק סמוכים להרגשה. לכן האור הזה הנמשך לכלים דנקודים הוא גרם להם שג"כ חיותם של הכלים לא היה בהם כדי חיות כלל ומתו ונשברו, והוא בסוד שא"ק הוא אשר נתן להם הכנה להיות גורמים יציאת הקלקולים, שכחם הוא בתכלית הפגם והמיעוט והחסרון, והבן מאוד, עכ"ל פתחי שערים.

סוד חם בן נח הוא המימות דקלי' שהוא הרגשת הישות בבחי' 'ונעשה לנו שם' והתיקון לזה על ידי שם ויפת שהיו דבוקים בכל עת בשעשועים עצמיים

וזהו ויקח שם ויפת את השמלה וגו', כי העיקר להיות דבוק במלית של מצוה שהוא בחי' עולם המלבוש, ולכן בהשתלשלות כל אדם בעולם הזה מסבב אותו הקדוש ברוך הוא שיהיה נצרך לעשות ולהתעסק בכל מיני ענינים שהם מבחי' עולמות השבירה, אך צריך להזהר שלא יעשה עצמו מציאות כמו דור הפלגה דכתיב בהו 'ונעשה לנו שם', כי בהשתלשלות כל אדם צריך לעסוק באיזה דברים שעושים אותו מציאות, אך צריך להזהר לא ליפול לבחי' ישות באופן של 'ונעשה לנו שם' שהוא בחי' חטא דור הפלגה וחטא אדם הראשון, אלא צריך לעשות מה שצריך אך לחזור בכל עת אחורנית בבחי' 'לכסות ערות אביהם', דהיינו לכסות המעשים ולא להכנס לישות בכל ענין שעושה, אלא לכסות כל דבר. ולא כל בעל צדקה או מגיד שיעור או כותב ספרים צריך לעשות ישות מזה, אלא כל המעשים הללו הוא בחי' מים אחרונים מבחי' עבודת הצדיקים, שצריך לעסוק באיזה מעשים כדי לתקן למטה את השבירה, אך יזהר שלא לעשות ישות מזה.

כי הצדיקים בהכרח להם ליחד גם היחודים של בחי' השבירה, אך כאשר האדם נכנס למציאות מהמעשים שלו, ונעשה שיכור מזה, שהוא בחי' המימות דקלי' בבחי' חם בן נח, הנה מזה נמשך בחי' מעשה דור הפלגה שהוא עשיית בנינים ומגדל בבחי' 'ונעשה לנו שם', אלא צריך לעשות מה שצריך, ומיד לכסות הענין ולהכנס לשעשועים עצמיים באלקות ית"ש בלא שירגיש את מציאות עצמו כלל בכל אותם המעשים טובים שעושה.

שם שהוא בבחי' תפארת ישראל שהיא למעלה מהחו"ב בסוד הדעת ואף עולה למעלה אף מהכתר בבחי' מלכות דא"ס, והוא בחי' שורש השרשים של משה רבינו, שהוא האמונה פשוטה בשעשועים עצמיים, כי לעולם משה רבינו מתחיל מהשעשועים של בחי' מלכות דא"ס, בחי' ב' דבראשית נקודה בהיכליה, וכאשר דבוק בכל עת בשורש העליון של השעשועים עצמיים, אף כאשר שיוור למטה ומיחד כל היחודים של בחי' היין, שהוא בחי' היחודים של עולמות השבירה, אינו נכשל בחטא אדה"ר.

כי כל החטא של אדה"ר היה שייחד היחודים של עולמות השבירה שהוא בבחי' הכל דטבור ויסוד, אשר שם שורש השרשים של ג"ר דנקודים, שהוא שרש השרשים של הז"ת דנקודים, ועיקר עבודת ה' ית' הוא ליחד השבירה שהוא סוד הרפ"ח בחי' ג' פעמים ע"ב דסמ"ב, ושם סוד שיר כפול משולש מרובע, וכולם ניסו לתקן בחי' זו, אך נפלו למקום ערוה שהוא ע"ר ו"ה, בחי' זו"ן בחי' המימות דקלי', שמרגיש את עצמו, ולא דבוק רק בשעשועים עצמיים באלקות.

וזהו בחי' שם ויפת שהלכו אחרונות וערות אביהם לא ראו, כי הם עלו למקום של לא התבוששו' שלא היה חסרון של בושה, דהיינו שעלו לבחי' ע"ב דע"ב שהוא בחי' שיר פשוט בסוד בחי' הכתר, ועלו למקום אחדות הפשוט בבחי' שעשועים עצמיים שהוא בחי' היחוד עתיק ונוק' שהוא בחי' אחוריים כנ"ל, כי באמת אף שהקב"ה רוצה שירדו דייקא למקום היין ומקום השבירה בסוד דירה בתחתונים, מ"מ נח עשה מעות, כי התנאי הוא שלא יצא לרגע מהשעשועים עצמיים, והוא דעת נורא איך לא לצאת לרגע ממקום היחוד הגמור, ולחזור בכל עת אחורנית באופן שלא יהיה כלל בחי' ערוה ח"ו, וזה עיקר עבודת ה', והצדיקים הזוכים לעשות כאלו יחודים הם ממשיכים תשובה על כל הדור כולו.

ישמו"ת, והחוטם הוא בחי' אבא השרשי, בחי' נשמת חיים, וההבל של החוטם נמשך עד החזה, והוא במקום הידיים ששם עמידת או"א עילאין, וכנגדו הוא בחי' נקודת הטבור שהאיר לכתר דנקודים כנ"ל, ומקבל משורש החוטם ששרשו ברדל"א במקום עתיק ששם בחי' כולו פנים, ושם הוא בחי' ערות אביהם לא ראו, והנה כל חטא משה רבינו היה בבחי' מקום הפירצה שבמקום הטבור, והוא במקום התפארת, ואמנם יש סוד של שורש העליון של תפארת העולה למעלה כמ"ש הציוני בסוד שורש משה רבינו שהוא במלכות דא"ס, והוא שייך לסוד של בחי' החזרה לשעשועים עצמיים באלקות בכל עת וכנ"ל.

והעיקר בפשטות, דהנה עתה שמתחילים בכל המעשים בפשיטות, והולכים לישיבות ולכוללים, ועוסקים בכתיבת ספרים ועשיית צדקות, צריך להזהר שלא לעשות כל אלו הדברים עם ישות בבחי' זנעשה לנו שם, אלא עושים כן כי כך צריך לעשות, אך צריך לחזור בכל עת לשעשועי אמונה, ולא העיקר הוא הישות של זה העולם, אף לא ברוחניות, כי ח"ו זה פוגם ומחזק החטא דאדה"ר כמו הערב רב, והעיקר צריך להכניע הקל"י של הערב רב, ולחפש קדושת ארץ ישראל, ולא ליפול לישות ולהיות מסובך בכל עת במציאות של עצמו והישות שלו. ואף שצריך לעשות כל מה שצריך לעשות, אך צריך להיות יהודי ולא להיות מערב רב ח"ו, אלא לחפש רק לגלות יהוד הבורא, ולא רק לאכול בחי' נוגה כל הזמן שהוא ענין הישות של כל עניני הבריאה, אלא לחפש גילוי אלקות בכל תנועה ותנועה, וליחדו יתברך בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ולחזור בכל עת לשעשועי אמונה.

ואף שבהכרח צריך האדם להתעסק עם מה שצריך להתעסק בזה העולם, והוא מצד הסוד של 'נורא עלילה על בני אדם', אך צריך שיהיה בבחי' אחורנית, דהיינו לחזור בכל עת

הצדיקי אמת מיוחדים בחי' עולמות השבירה על ידי שדבוקים בכל עת בשעשועים עצמיים והוא סוד קדושת ארץ ישראל

וצריך להתקשר לצדיקי אמת שעוסקים גם הם ביחודי השבירה, אך אינם נכנסים אף לרגע לבחי' השבירה, אלא חוזרים בכל עת לשעשועים עצמיים, ואף שצריכים לרדת למקום הפירצה ולתקן מקום זה, שהוא במקום הבל הטבור, מ"מ חוזרים בכל עת ודבוקים בעולמות העליונים בבחי' שורש הבל זה שהוא למעלה בחוטם ולמעלה מזה ברדל"א, וכמו משה רבינו שהיה דבוק בכל עת בבחי' קדושת ארץ ישראל וביחודים עליונים, כי משה רבינו הוא הנשמה הגבוהה ביותר למעלה מהכל, ומצד בחי' עצמו היה דבוק בכל עת בשלמות היחוד, ורק מחמת הדור לא היה יכול לגלות הענין בבחי' דיבור אל הסלע ונמשך מזה ענין מי מריבה.

וה' יעזור שעתה בחודש מרחשוון שהוא בחי' מרחשין שפוטית, כל אחד יתחיל להתעסק בתורה ועבודה, ואף שצריך בפשטות לחזור לכל עשיית המעשים, ולחזור לישיבות ולכוללים ויש הכותבים ספרים או עושים צדקות וכל מיני מעשים, הנה כל זה הוא השתלשלות מבחי' השבירה, וצריך לעסוק בכל אלו הדברים כדי לתקן עולמות השבירה שהוא כל המעשים שבבי"ע התחתונים, אך להזהר מאד שלא יהיה באופן של ישות שהוא בחי' שתיית היין ושכרות, אלא לחזור בכל עת ליחוד העליון בבחי' ופניהם אחורנית, ובכח זה נזכה שהצדיקים יוכלו ליחד היחודים ולתקן הפירצה, עד שנזכה לועיננו תראינה מלכותך, ועין בעין יראו בשוב ה' ציון, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

דעה חכמה לנפשך והיא כתר לראשך

דעה חכמה לנפשך, דהנה אור האזן כנגד כתר, והחוטם כנגד או"א עילאין, והפה כנגד

וישמעאל, שהוא שורש כל החטאים בבחי' ז'נעשה לנו שם'. וה' יעזור שיבטלו כל הקלי' של עשו וישמעאל ועיננו תראינה מלכותך, באופן שיהיה ברחמים וחסדים ושום יהודי לא ינזק, ונזכה לעין בעין יראו כשוב ה' ציון בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

ליחוד של עתיק שהוא היחוד העצום של בחי' אב"א השרשי באופן של יחוד נפלא שכולו פנים, והוא בחי' דבקות עצם שאין שום מציאות רק הבורא ית"ש. וה' יעזור שיהיו רחמים וחסדים ושום יהודי לא ינזק, ונזכה לבטל כל הישות שהוא עיקר הקלי' של הערב רב, וכולל ממילא קלי' עשו

מתוך דא"ח רעוא דרעוין פרשת בראשית תשע"א

**בְּרֹאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֵּהוֹ וְבָהוּ וְזוֹשֶׁךְ
עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרֻפָּט עַל פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי אוֹר וַיְהי
אוֹר: (בראשית א', א'-ג')**

יש עוד ה' תבות (דהיינו מרחפת על פני המים ויאמר), והם כנגד ה' עליון תקיפין השומרים על השכינה הק'. ומבאר הבעה"ת דה' עליון תקיפין אלו הם בחי' ה"ג הנמתקים על ידי ה' חסדים, ועל זה נאמר כוס ישועות אשא כמ"ש בזה"ק שם, וצריך להבין ענין הי"ג עליון והה' עליון המאירים להמלכות.

לאה הוא בחי' דיבור ורחל בחי' מעשה ובחי' יחודים וכל התיקון תלוי בהתקשרות ב' המדרגות באחד

והענין הוא, דהנה המלכות הוא ענין עמוק מכל עמוק, דהנה באצילות יש שני מדרגות של המלכות שהם לאה ורחל, ובחי' לאה היא כנגד בחי' הג"ר, ורחל בחיצוניות כנגד הו"ק, ומבאר הגה"ק מקמארנא (זוהר חי' בראשית דף י' ע"ב) דהצדיקים שבבחי' לאה הם דבוקים בעולם הדיבור,

המלכות הק' הנקראת 'שושנה' יש לה י"ג עליון הסובבים אותה בסוד י"ג תיקוני דיקנא וה' עליון תקיפין בסוד ה' גבורות השומרים על השכינה הק'.

איתא בזה"ק ריש הקדמת בראשית (דף א' ע"א)² ר' חזקיה פתח כשושנה בין החוחים, מאן שושנה דא כנסת ישראל וכו', והיא בחי' אסתר המלכה שה"ס השכינה הק' כאשר היא נמצאת בבריאח בין החוחים שהם אומות העולם, ואיתא שם בזה"ק דבראשית ברא 'אלקים' קאי על השכינה הק' הנקראת שושנה, ומתיבת אלקים הראשון עד אלקים השני יש י"ג תבות (דהיינו את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום ורוח, הם י"ג תבות עד תיבת אלקים השני) והם כנגד י"ג עליון דסחרין לשושנה, כנגד י"ג מדות הרחמים. ואח"כ מאלקים השני עד אלקים השלישי

א. נכתב בקיצור נמרץ ללא הגהה כראוי, ועוד חזון למועד בעה"י.

ב. זו"ל הזוהר שם: רבי חזקיה פתח כתיב (שה"ש ב') 'כשושנה בין החוחים', מאן שושנה דא כנסת ישראל, (בגין דאית שושנה ואית שושנה), מה שושנה דאיהי בין החוחים אית בה סומק וחור, אוף כנסת ישראל אית בה דין ורחמי, מה שושנה אית בה תליסר עליון, אוף כנסת ישראל אית בה תליסר מכילן דרחמי דסחרין לה מכל סטרהא, אוף אלהים דהכא, משעתא דאדכר אפיק תליסר תיבין לסחרא לכנסת ישראל ולנטרא לה. ולבתר אדכר זמנא אחרא, אמאי אדכר זמנא אחרא, בגין לאפקא חמש עליון תקיפין דסחרין לשושנה, ואינון חמש אקרון ישועות, ואינון חמש תרעין, ועל רזא דא כתיב (תהלים קט"ז י"ג) 'כוס ישועות אשא', דא כוס של ברכה, כוס של ברכה אצטריך למהוי על חמש אצבען ולא יתיר, כגוונא דשושנה דיתבא על חמש עליון תקיפין, דוגמא דחמש אצבען, ושושנה דא איהו כוס של ברכה. מאלהים תניינא עד אלהים תליאה חמש תיבין. מכאן ולהלאה אור דאתברי ואתגניז ואתכליל בברית וכו', עכ"ל.

והנה הפרסה שבין אצילות לבריאה עושה בחי' הדיבור, כמ"ש בע"ח (שער מ"ז פ"ב דף ק"ז ע"א) דבאצילות המחשבה והפעולה באים כאחד, משא"כ בבריאה הוא כמלך המדבר אל עבדיו וכו'. ולכן השכינה הק' כאשר היא בבי"ע העיקר הוא בחי' דיבורים, ואפי' הנשמות הנמוכות שבבי"ע תחילת ישועתם הוא על ידי דיבורים, והוא בכח היחוד של אות ו' היורד לבי"ע בלילה, ואפי' שעיקר רחל למעלה באצילות הוא יחודים, אך לצאת מהגלות של בי"ע הוא על ידי דיבורים דייקא, משא"כ באצילות יש ב' הבחינות, הן בחי' היחודים שהוא ברחל והן בחי' הדיבור שהוא בלאה. וזה סוד 'כוס ישועות אשא' שהוא הישועה הנמשך להמלכות כדי שתוכל לעלות מבי"ע לאצילות, והם בחי' הה' עליון תקיפין שהם סוד הה' גבורות היורדות אל המלכות בסוד היחוד דכלי שבחצות הלילה, שנמשך ממנו בחי' אות ו' הנ"ל היורדת לבי"ע, (והוא ע"ד בחי' היחוד בלאה, ולכן הוא בחי' כח הדיבור שיכול להעלות הנשמות הנמוכות מבי"ע לאצילות).

סוד הפשתן הוא בחי' 'בד' שהכלי שבו הוא דק מאוד ולכן יש בו סכנה להכחיש את הארץ שה"ם המלכות

והנה איסור כלאים צמר ופשתים יחד, הטעם הוא כי שרשם גבוה מאד, ולמטה צמר ופשתים הם סתירה, והם כלאים שעטנו וכמו שביאר האריז"ל (לקו"ת פרשת קדושים בטעמי המצוות שם) וכפי שביאר הגה"ק מקמארנא בספר נתיב מצוותיך (נתיב אמונה סוף שביל השלישי). דהנה פשתן הוא בד ועליו נאמר 'כתונת בד קודש ילבש', כי בפשתן בחי' הישות הוא בדקות מאד, משא"כ בצמר שהוא בחי' שערות הוא יותר בעביות,

ויש להם חיות מדיבורי קודש, והם הנשמות המקושרים בלאה, והנשמות הדבוקים במעשה הם כנגד רחל, ואמנם ענין המעשה שבבחי' רחל כולל עבודת היחודים, וזהו עיקר ענין מעשה וכמ"ש בבהגר"א (יהל אור על זוה"ק) דללמוד על מנת לעשות היינו על מנת ליחד יחודים, ולכן הצדיקים הדבוקים ביחודים הם גם כנגד בחי' רחל, כי רחל היא הדרך של יחודים, והוא הדרך של יוסף, משא"כ ההולכים בדרך לאה הם כנגד דוד, והם כנגד בחי' דיבור. ומבאר שם בזוהר חי דכל ענין ודברתם אל הסלע במי מריבה, כי היו צריכים לקשר היחודים של לאה ורחל כאחד, ובזה תלוי כל התיקון, דהיינו בחיבור ב' הדרכים של לאה ורחל ודוד ויוסף כאחד, וכאשר יתקנו החטא של מי מריבה יוכל משה להכנס לארץ ישראל.

כאשר רחל יורדת לבי"ע הדרך להעלותה הוא על ידי כח הדיבור בסוד ה' עליון השומרים עליה ויורדים אליה בסוד היחוד דחצות לילה

ואמנם אף שבחינת רחל באצילות הוא בחי' מעשה ויחודים כנ"ל, אך כאשר יורדת רחל לעולם הבריאה, שם הוא הסוד של אימא אוזיפת מאנהא לברתא המבואר בזוה"ק (שם בבראשית דף ב' ע"א ובביאור זוהר חי הנ"ל), והוא מהסודות התורה הגדולים שהאריך בהם טובא הגה"ק מקמארנא בהרבה מקומות, והוא הסוד שהמלכות שהיא אות ד' שיוורדת לבי"ע, נעשה עמה יחוד בסוד יחוד דהשכיבנו ויחוד דחוק דקשעה"מ, וכפי המבואר בפע"ח (שער ר"ח פ"ג דף ק"ז ע"ב וע"ג) שיוורדת אות ו' של המלכות למטה לבי"ע לעשות יחוד עם רחל שירדה לשם.

ג. וע"ע זוהר הרקיע דף י"ז, ובשער הגלגולים הקדמה י"ח. וע"י זוהר חי בלק קפ"ח ע"ג ואילך, ובפירוש 'כתם אופיר' על מגלת אסתר ריש פרק ג', וע"י ים החכמה תשע"ד בביאור רמזי סיפו"מ במעשה י' אות ל' דף תתל"ט, ובים החכמה תשע"ג דף תר"פ תרפ"ד.

דהנה סוד של כלת משה הוא במקום פרצוף הפנימי של המלכות שהוא בחי' אות ט' דמצי"ן שהוא בחי' הכלי הפנימי של המלכות כמו שהאריך הגה"ק מקמארנא בהרבה מקומות (פירוש: דסוד אלפא ביתא דאי"ק בכ"ר וכו' הוא כנגד ט' ספירות דו"א שבכל ספירה ג' כלים פנימי אמצעי היצון שהם בחי' אחדים עשריות מאיות, ואותיות מצי"ן הם בג' כלים דיסוד דו"א, ונמצא דאות ט' הוא בכלי פנימי דיסוד, וסוד הכלי פנימי דיסוד דו"א הוא במקום הכלי פנימי דיסוד דנוק' שהוא בחי' כלת משה). וקין שהקריב פשתן רצה להעלות ההוא רוחא שבפנימיות המלכות לשרשו ברדל"א, אך הוא הכחיש את הקרקע כי נכנס לכליון הגמור של הרדל"א באופן שאיבד את בחי' שורש הכלי פנימי של המלכות, דהיינו שאיבד את כח היחוד של הרדל"א.

אף שעיקר ההתבודדות הוא להכנס לכליון גמור במסירות נפש שהוא דרך הבינה הרוצה להכליל לגמרי למעלה צריך לכלול בזה גם הביטול דחכמה ולא לאבד שורש הכלי בסוד י"ש רל"א

דהנה בד קודש ילבש הוא הכניסה למקום הבדידות, והוא כמו טבע התבודדות שמגביה את האדם בלי סוף מדרגא לדרגא עד שעולה למקום של כליון לבורא כל העולמים, ובתחילה עולה לבחי' מסירות נפש של א"א בסוד הגלגלתא, באופן שרוצה להכליל לגמרי למעלה, ומשם עולה לרדל"א ששם הכליון הגמור, וכמ"ש בלקו"מ (תנינא סי' צ"ט) בזה"ל: שעיקר ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו בשלמות הוא, כשיפרש שיחתו כל כך לפני השם יתברך, עד שיהיה סמוך מאוד שתצא נשמתו ח"ו עד שכמעט יגוע ח"ו, עד שלא תהיה נשמתו קשורה בגופו כי אם כחוט השערה מעצם צערו וגעגועו וכסופיו להשם יתברך באמת. וכן מבואר בדברי רבותינו זכרונם לברכה (תענית ח') שאמרו: 'אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים נפשו בכפו' וכו',

ובשערות יש ב' בחינות, האחד שערות דא"א שהם יותר בדקות ואינם מסתבכין דא בדא, והב' שערות דו"א שהם תקיפין ומסתבכין דא בדא, ועי' היטב בדברי מוהרא"ם ז"ל בעבודת הלוי, ולכן כאשר נכנסים למקום הבדידות שהוא בחי' הפשתן צריך להזהר שלא לאבד בחי' הכלי הכלול בו שהוא בדקות, והוא ענין גבוה מאד וענין דק מאד להבין שורש הפשתן שאמרו חז"ל שהוא מכחיש את הארץ שה"ם המלכות (עי' בבא מציעא ק"ט ע"א דהמקבל שדה מחברו לשנים מועטות לא יורענה פשתן לפי שמכחיש את הארץ וכו').

מוחא סתימאה שורש היחודים וגלגלתא שורש הדיבור ורדל"א שורש לשני הבחינות כאחד וצריך זהירות גדולה בעליה לרדל"א שלא לאבד כח היחוד

והענין הוא, דהנה המלכות הקדוש יש בה כמה נקודות, א' באחור וד' בפנים, דהנה יש ג' יחודים כנגד מו"ם גלגלתא ורדל"א, מו"ם שורש לבחי' היחודים (בחי' רחל) וגלגלתא שורש לבחי' הדיבור (בחי' לאה), ורדל"א שורש לב' הבחי' יחד. כי הנה דעת דעתיק הנמשך מהרדל"א מתגלה בפומא דא"א והוא שורש הנבואה, והנה קין היה מספירת הבינה ולעולם בינה שרשו בלאה שהוא בחי' דיבור, ועולה לא"א בבחי' הגלגלתא, ומשם לרדל"א. אך צריך להזהר שלא להכחיש את הארץ שהוא בחי' הפנימי של המלכות כמו שביאר במעמי המצוות הנ"ל בפרשת קדושים. כי הנה הפשתן שהוא בחי' בד קודש, הוא סוד הבדידות העליון דא"א, ושרשו בבדידות דרדל"א, אך צריך להזהר כאשר עולה לרדל"א ונכנס למקום הבדידות, שלא יכחיש את הארץ שה"ם שורש המלכות הגנוזה ברדל"א. וזה היה הפגם של קין שהיה מכחיש את הארץ, דהיינו שסתר הנקודה הפנימית של המלכות וכמו שביאר בנתיב מצוותיך הנ"ל.

התורה הקדושה, אלא צריך לעולם להמשיך הדעת למלכות כמו הבל שהביא מבכורות צאנו שהוא בחי' הכבשים בסוד צמר, שהוא סוד המשכת הדעת למלכות. ולכן אף שהתחלה הוא להעלות המלכות בכח הדיבור בבחי' כוס ישועות אשא והוא המלכות בבחי' ע, אח"כ כאשר עולים לאצילות צריך ב' העבודות של יהודים ודיבורים שהם רחל ולא, ולעלות למוחא סתימאה שה"ס היהודים ולגלגלתא שה"ס הדיבורים עד שעולה לרדל"א באופן שמיחד שניהם כאחד, ולא לעלות רק בדרך הבינה בלבד שעולה לגלגלתא ולרדל"א ונכנס לכליון גמור באופן שמבטל בחי' המוחא סתימאה, ומוזה משתלשל כמה ענינים בלי סוף.

ע"י שמתקשר לעולם בבחי' שם הוי"ה שהוא בחי' מו"ם ובחי' הז"א ומתקשר לצדיק עליון ולצדיק תחתון כאחד נתקן הפגם של קין ועל זה כתיב 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה הוי"ה מבטחו' וכמו שביאר בנתיב מצוותיך הנ"ל דוהיה הוי"ה מבטחו היינו שנעשה בחי' הוי"ה, והענין הוא דהוי"ה הוא סוד הז"א, וצריך להזהר שלא לאבד כח הצדיקים שהם בבחי' הוי"ה באופן שעולה רק למעלה ולא למטה, ומאבד היחוד שהוא התקשרות לבחי' ז"א, והוא פגם בגילוי אלקות של סוד ההשתלשלות לתחתונים, והוא ענין שפוגם במו"ם או שפוגם בז"א.

וכמו כן בענין הצדיקים, כאשר אוחז ומקושר רק מהצדיקים העליונים ולא מהצדיקים התחתונים, הרי הוא מכחיש בחי' גילוי אלקות למטה הנעשה על ידי הצדיק תחתון, ובאמת עיקר התכלית הוא לקשר בין צדיק עליון לצדיק תחתון, שהם בחי' רב ותלמיד, כי התלמיד מגלה המדרגה של הרב למטה, ואי אפשר להיות דבוק רק למעלה בבחי' צדיק עליון ולהכחיש את הקרקע ח"ו.

וזהו שתיקן יתרו כמה שנתבטל למשה רבינו, כי יתרו היה גלגול קין ומשה גלגול הבל, והנה

היינו כנ"ל, עכ"ל. ועי' ביאור הליקוטים שכתב ראבר"נ ז"ל שעיקר ענין ההתבודדות שכיוון הלקו"מ הוא כאשר מתפלל באופן של כליון שרוצה להכלל לגמרי לגמרי למעלה וכו'. וכך צריך באמת לעשות, אך לא באופן שעבודה זו יכחיש את הארץ כמו הטעות של קין, כי אפי' שעוסק בעבודה של בינה וגלגלתא ורדל"א, מ"מ צריך גם העבודה של חכמה שהוא בחי' יש דק, באופן ששורש הכלי מוזכך על ידי הביטול דאור החכמה, וזה סוד המדרגה של י"ש רל"א שהוא אותיות ישראל, דהיינו שבחי' היש השרשי מוזכך בכח הביטול דהחכמה. ואמנם קין ששרשו בבינה, רצה לעלות עד הרדל"א ולהכנס למקום הבדידות בסוד זרע פשתן, אך לא היה עם בחי' הביטול אלא באופן שמכחיש את הארץ שהיא המלכות.

וזהו שאח"כ והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו וגו' וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, שהוא סוד ש"ע נהורין. והענין הוא, כי קין היה עובד אדמה שהוא המלכות ורצה לעלות מיד לרדל"א בכח א"א, ולעלות לבדידות באופן שיוכל לגמרי למעלה, ואמר לו הקב"ה 'אם תטיב שאת' דהיינו אם תכלול גם את החכמה שהוא בחי' אות מ' שהוא הכלי הפנימי, אז 'שאת' דהיינו שיוכל לעלות למעלה עליונה ביותר, אך אם לא תטיב דהיינו שעולה מבינה לגלגלתא ורוצה לעלות לרדל"א ולהכחיש את היחוד, הרי הוא פוגם בבחי' מוחא סתימאה, ורק אם יש את אות המ' ויודע את סוד הצמר שלמעלה שהוא גבוה מאד כי הוא שורש בחי' הכלים באופן שהם מוזככים, אז יכול לזכות לשלמות היחוד, ואף שלמטה יש סתירה בין צמר לפשתן, מ"מ למעלה בשורש צריך ליחד ב' הבחינות.

כי מי שהושב שמספיק דבקות בשמות ויחודים ולהיות דבוק למעלה בכליון גמור, באופן שמבטל התורה והמצוות שהם בחי' המוחא סתימאה, הוא טעות גדולה, כי ח"ו מאבד את

אותם לחוץ רק באיזה בחי' חיצונית מעט מן המעט.

ולכן משה רבינו אף שהיה דבוק בפנימיות היחוד בסוד כלת משה והיה משמש בימי המלואים בחלוק לבן שהוא בחי' בד קודש מעין המדרגה דלעתיד, היה צריך לדבר אל הסלע באופן שימשיך הדיבור 'לעיניהם' של ישראל, ולגלות מדרגת היחוד למטה באופן שהיה מיחד לאה ורחל כאחד, ולכן היה צריך גם לקחת את המטה וליחד ב' היחודים הן בדיבור והן בהכאה, אך באמת לא היה אפשרות לזה, כי כלל ישראל לא היו במדרגה זו, וכמו שביאר כל זה בנתיב מצוותיך הנ"ל, ואכמ"ל. וזה כל תכלית העבודה לעלות מדרגא לדרגא עד הכליון דהרדל"א, אך מאידך גיסא להמשיך כח היחוד למטה ולא לבטל המדרגה של מוחא סתימאה, ועי"כ יכולים להכניס את משה לארץ ישראל שהוא הגאולה השלמה בסוד משה משיח.

ע"י רוח אלקים שהוא פנימיות תורת הצדיקים יכולים לעלות למעלה ולכלול כל הג' מדרגות של מו"ם וגלגלתא ורדל"א כאחד ע"י תורה ת'פלה וי'חודים בשלמות היחוד

והנה הי"ג תבות בריש בראשית שכנגד י"ג תיקוני דיקנא הנה הם נחלקים למ' וד', ומ' תיקונים הם עם שערות וד' תיקונים בלתי שערות שהוא מרמז לבחי' הנוק' כמו שביאר הגר"א ז"ל, והמ' תיקונים מרמז על ט' תיקוני דיקנא דו"א, כי הנה על ידי המלכות שיש לה בחי' הד' תיקונים, זה גורם להז"א שיוכל להתכלל בבחי' תיקוני א"א, דהיינו לעלות מבחי' ט' תיקונים דיליה לי"ג תיקונים דא"א, דהנה השושנה שיש לה י"ג עלים, היינו דשורש המלכות הוא בא"א ששם י"ג תיקוני דיקנא. והעיקר הוא דכדי לזכות לרוח אלקים מרחפת על פני המים הוא בחי' תורות של הצדיקים שהם אנפין דאורייתא, וכאשר זוכים ללמוד תורה הק' ולהתקשר לרוח אלקים וכמ"ש

קין שרשו בכתף שמאל והבל שרשו בכתף ימין, וקין היה צריך לבטל עצמו להבל שהוא ענין אם תטיב שאת שהוא אות ט' שהוא הכלי פנימי של המלכות, ואף שהיה לקין סברות שאינו נכון, מ"מ אמר לו הקב"ה אם תטיב שאת, כי לא יוכל להתעלות רק עם יתקשר עם בחי' אות ט' שהוא בחי' פנימיות המלכות, דהיינו שיהיה לו בחי' הביטול ג"כ. וכך הוא אצל כל אדם שנקודת הביטול הוא דבר קשה, ויש כמה תירוצים על זה, אך האדם יודע האמת, ואף שקשה מאד לעמוד בנסיון זה, מ"מ צריך לדעת שזהו התכלית, ועל זה אמר לו הקב"ה למה חרה לך ולמה נפלו פניך, כי כל אדם צריך לדעת שאם יטיב שאת, כי כאשר יבטל עצמו לסוד של הנקודה הפנימית או 'שאת' שיוכל להתעלות למעלה.

עיקר התכלית לגלות אור היחוד למטה שהוא המדרגה של כניסת משה לארץ ישראל בסוד תיקון מי מריבה שהוא ליחד הדיבור והכאה הסלע כאחד

והנה הצדיק אמת כאשר נכנס למקום בגדי לבן שהוא במקום הלבנינות העליון שם יש נקודה של יחוד תמידי בבחי' שבת קודש, אך אינו נתגלה עדיין בחיצוניות, ומשל למה הדבר דומה כתב הצמח צדק עפ"י המעשה מהאר"י הק' שהיה ישן בשב"ק ושאל אותו התלמיד מהו הסוד שהשיג בשינה, ואמר לו מרן האר"י הק' שכדי לומר סוד זה שהשיג עתה צריך שמונים שנה, וביאר הצמח צדק דכדי להוריד ההשגה לכלים חיצונים דהיינו לגלות הסוד לבחוץ הוא מדרגה אחרת לגמרי שצריך לזה שמונים שנה, משא"כ עצם ההשגה הפנימית יכולים ברנע אחד להשיג סוד נפלא. והנה משה היה דבוק בכלת משה בזיווג הפנימי ובאור הפנימי, והוא הרבה יותר גבוה ממה שניתן לו רשות לגלות לכלל ישראל, וכך הם הצדיקי אמת הדבוקים בהשגה פנימית, שאין יכולים כלל לגלות

רבינו בסיפ"מ (סוף מעשה א') שהעיקר הוא הרוח, והיינו שהוא הנקודה פנימית של התורה הק' שהוא הרוח שבתוך האותיות, ועל ידי זה יכולים לעלות למעלה למעלה ולהכלל במוחא סתימאה וגלגלתא ורדל"א, ולא באופן שמכחיש את הארץ, אלא באופן הנכון, עד שזוכים עי"כ לרוח נבואה ונבוא בניכם ובנותיכם שהוא התגלות אלקות בתחתונים, ולכן תיבה אחרונה מהי"ג תבות שבין אלקים הראשון לאלקים השני הוא 'רוח' אלקים.

והנה המצוות התמידיות הם בחי' טוב תת"י שהוא ת'זרה ת'פלה י'חודים, כי התורה הוא כמו בחי' הז"א המתקשר עם לאה בחי' תפלה ועם רחל בחי' יחודים, והוא שלמות העבודה לקשר בכל עת כל הג' בחינות ביחד, וכך עולים ממדרגה למדרגה ועוסקים בכל הבחי' ועולים למו"ם וגלגלתא שהוא מסירות נפש להכלל לגמרי למעלה, ורוצים להכנס לבדידות העליון, אך באופן של בד 'קודש' שהוא באופן שמקושר הבדידות עם הביטול דאור החכמה הנקרא 'קודש' ואז זוכים ליחוד השלם ולמדות טובות והתאחדות עם כל נשמות ישראל וביטול לצדיקי הדור, ולא שנכנסים עי"כ למדות רעות ח"ו כאשר מכחישים את הארץ שהוא הנקודה הפנימית, ואדרבה כפי גודל העליה והכליון למעלה צריך להכנס גם לביטול יותר, ועי"כ ועיננו תראינה מלכותך ועין בעין יראו בשוב ה' ציון בביאת גואל צדק בב"א.

דעה חכמה לנפשך וחיא כתר לראשך

דעה חכמה לנפשך, הנה 'כתונת בד קודש ילבש', כי במקום הבדידות העליון שברדל"א שם האותיות בדקות מאוד והכל הוא בבחי' בד, משא"כ למטה יותר יש בחי' צמר שהוא בחי' אותיות יותר בעביות, ובא"א הוא אינו מסובך, אך למטה בז"א הוא ממש מסובך, אך למעלה ברדל"א הכלים כל כך דקים שהוא בחי' בדידות העליון. והנה קין

ששייך לבינה ולבחי' חיצוניות הנוק', הוא מבין שבחי' הדיבורים שהם הזיווגים עם לאה הם עיקר התכלית והוא רוצה לעלות בזה מדרגא לדרגא עד הגלגלתא ועד הרדל"א, ולהכנס לבדידות הגמורה, ואז מאבד בחי' הכלים ובחי' הדיבור, ואף ששם הכלים דקים מאוד בבחי' חכמה והוא בחי' כלת משה בחי' ב"ן הפנימי של המלכות ששרשו למעלה הוא מבחי' הקודש שבבד, דהיינו שהקודש ששם שהוא החכמה, יש בה בדקות בחי' כלים, אך קין מכחיש את הארץ ונכנס לבדידות בכליון ללא בחי' היחוד, כי באמת ההתבודדות האמיתית הוא להגיע לכליון הגמור כמ"ש בלקו"מ, אך לא באופן שמכחיש את הארץ שמאבד הב"ן הפנימי שהוא נקודת היחוד בחי' קודש, ונכנס לבד בלי קודש, וכמו כן שלא לאבד בחי' הביטול לצדיקי אמת שבכל דור ודור ולאבד המדות טובות.

דעה חכמה לנפשך אף שהעיקר הוא להגיע למלכות הגנוזה לרדל"א, אך שיהיה דייקא עם חכמה בבחי' בד קודש בכח היחוד, ואף ששם היחודים דק מאוד, 'זחיא כתר לראשך' כי רק כך יכולים לעלות לרדל"א באופן שאין מכחיש את הארץ, 'שמור שבת קדשך' כי בשבת מאיר עתי"ם וצריך להכנס לכליון הגמור למעלה למעלה, אך לא באופן שמבטל האותיות לגמרי, אלא שיהיה עם בחי' ביטול ובפרט לצדיקי אמת, וגם לכל יהודי, כי השכינה הק' שורה רק למי שבטל, ושורש הביטול תלוי בהמדות.

וה' יעזור שיתעוררו י"ג מדה"ר וכמ"ש רבה"ק דכאשר עוסקים בתפלות ויחודים ממילא בטלים כל הגזרות מכלל ישראל, וה' יעזור שכל הגויים שמתחילים עם נשמות ישראל הם פוגמים במש"כ ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי, וה' יעזור שנזכה לעסוק בתפלות וביחודים אמיתיים, ועיננו תראינה מלכותך ועין בעין יראו בשוב ה' ציון בביאת גואל צדק ברחמים בב"א.

נשמתין חדתיין

חלק משיחות קודש שנאמרו בשב"ק פרשת בראשית תשע"ו

הא שהזכירה התורה"ק בכל מעשי בראשית

שם אלקים דייקא

א] בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ.

הזכיר את קושית כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב זי"ע (בשעה שהקדימו תער"ב ח"ב עמ' תרצו

ואילך, ועומ"ק) מדוע הזכירה התורה"ק בבריאת העולם את שם 'אלקים' דייקא, והלא ידוע מש"כ בתניא (שער היחוד והאמונה פ"ד) עה"פ כי שמש ומגן הוי"ה אלקים ששם אלקים הוא רק בבחי' המגן והכלי המצמצם את האור של שם הוי"ה (כמו שיש על השמש מגן שיוכלו לסבול את אורו), וא"כ לכאור' הלא עיקר היות וחיות העולם הוא מפנימיות האור האלקי המהוה אותו בכל רגע מאין ליש, שזהו נרמז בשם הוי"ה – מלשון שמהוה את הכל (בעבר הוה ועתיד – היה הוה ויהיה), וא"כ לכאור' מתאים יותר בראשית ברא הוי"ה וכו'.

ותירין מורנו בזה שאמנם עיקר ההתחוות של

כל העולמות הוא משם הוי"ה, כנ"ל, אך כאן עוסקת התורה"ק לבאר איך יש את מציאות הבריאה הנפרדת בגלוי מהשי"ת, שזה נקרא לשון 'בריאה' שהוא מציאות של ישות נפרדת שאין

ניכר ונראה בה בגלוי אור השי"ת, ונכידוע שרק בעולם האצי' נראה וניכר ביטול ואיחוד של הספי' דאצי' עם אור השי"ת בבחי' 'איהו וחיותו וגרמוהו חד בחוץ' (תיקו"ז ג ע"ב), אך מעולם הבריאה ואילך נחשבים כל העולמות נפרדים בגלוי מהשי"ת (ורק בהעלם ומצד הסתכלות השי"ת עליהם מלמעלה למטה הרי הם בטלים אליו ית' וכלא חשיבי ומצד שגם הושך לא יסתיר ממך וכו', אך מצד הסתכלות התחתון מלמטה למעלה בגלוי הרי אסור לומר על הבריאה כפי שהיא נראית לעינינו שהיא אלקות בגלוי ח"ו שזה פגם ע"ז ח"ו, אלא יש להאמין שבהעלמה כל הבריאה בטלה ומבוטלת, והשי"ת מהוה ומחיה אותה בכל רגע מאין ליש, ואכמ"ל^ב), והתורה"ק שנגלית עתה לפנינו עוסקת בגלוי בבריאת שמים וארץ חגשמיים שנפרדים בגלוי מהשי"ת ע"כ נכתב בה בבריאת מעשי בראשית רק שמות אלקים, שמצד שם אלקים שהוא הכלי המגן ומסתיר את אור שם הוי"ה יש אופן לבריאת וקיום העולם בצורה זו שנראית כמציאות וישות נפרדת בגלוי מהשי"ת, משא"כ מצד שם הוי"ה ללא ההגנה וההסתרה של שם אלקים אין שום מציאות של בריאה נפרדת כזאת, וזה בראשית ברא – אלקים, שהבריאה שהיא בבחי' יש מאין בבחי' יש הנפרד, כמו שהיא

א. הפסקים בהלכה המובאים כאן אין לסמוך עליהם למעשה.

ב. וז"ל התניא (אגה"ק סי' כ דף קכט ע"ב), והגם שהיש הנברא הוא ג"כ כלא חשיב קמיה דהיינו שבטל במציאות לגבי הכח והאור השופע בו מהכלים די"ס דאבי"ע שהקו אור א"ס ב"ה מאיר בהם וכזיו השמש בשמש כמ"ש בלק"א ח"ב. היינו קמיה דוקא שהיא ידיעתו ית' מלמעלה למטה. אבל בידיעה שממטה למעלה היש הנברא הוא דבר נפרד לגמרי בידיעה והשגה זו שממטה כי הכח השופע בו אינו מושג כלל וכלל. עכל"ק.

מהי השביתה ששבת השי"ת ביום שב"ק והלא

השי"ת מחיה בכל את כל הבריאה

[ג] ויכולו השמים והארץ וכל צבאם וגו'.

הזכיר בזה קושית רבינו בעל התניא זי"ע (לקו"ת דרושים לשבת שובה דף סו ע"ג) שהלא ידוע מאמר רבינו הבעש"ט הק' זי"ע ע"פ לעולם הוי"ה דברך ניצב בשמים, שדבר ה' שהמה העשרה מאמרות ניצבים תמיד בשמים וארץ וכל צבאם להחיותם ולהוותם בכל רגע מאין ליש (כמו שהאריך בזה בתניא בשער היחוד והאמונה פ"א), וא"כ הבריאה מתחדשת בכל רגע תמיד מאין ליש, כדכתיב ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית (וכפי שאנו אומרים כל הברכות בלשון הוה יוצר אור ובורא חושך וכו' בורא פרי העץ וכו' שהבריאה נבראת בהווה בכל רגע), וא"כ צ"ב מה הפירוש בויכולו השמים והארץ וכו' כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות שהכתיב הקב"ה כביכול מנוחה לעצמו ביום שב"ק מבריאת העולם, והלא הקב"ה אינו נח ושובת לרגע מבריאת העולם אלא בכל רגע מחדש הבריאה מאין ליש [ועפ"י פשטות התי' הוא שהקב"ה שבת מבריאת דברים חדשים, שאין כל חדש תחת השמש כתיב, וכדאי' בגמ' (שבת דף ל ע"ב) שאף על ניסים של לעת"ל תמה ההוא תלמיד שאין כל חדש תחת השמש, היינו שלא יברא השי"ת אף לעת"ל דברים חדשים שלא נבראו בששת ימי בראשית (וכן אי' לגבי בקשת משרע"ה על פתיחת פי הארץ אם בריאה יברא ה' וכו'), וזהו ששבת השי"ת בשב"ק, שמואז ואילך הוא מחיה ומחיה בכל רגע את מה שברא בששת ימי בראשית, אך אין בורא דברים חדשים שלא נבראו אז].

השביתה מענין המאמרות - והיות וחידוש

העולם מבחי' המחשבה העליונה

[ד] ותירץ בזה בעל התניא תירוצו פנימי

שמבשרי אחזה אלוך כתיב, שכמו

שאצל האדם יש בחי' מחשבה דיבור ומעשה, כך

עתה לפנינו הוא דייקא מכח ההסתרה וההגנה והצמצום של שם אלקים, (שהיא בחי' יחוד הנותנת ופועלת שתהא הבריאה מציאות אמיתית מצד התחתון כנ"ל, שע"ז יש נתינת מקום לכל עבודה"י כמו שהאריך בזה כ"ק מוהרש"ב במאמרי תרס"ו, ואכמ"ל).

הא שבכל פרק ב' וג' נזכר בתורה ריבוי פעמים

הוי"ה אלקים ובפרק ג' נזכר רק שם הוי"ה

[ב] והוסיף מורנו לבאר שמיד אחר גמר מעש"ב

נכתב בתוה"ק אלה תולדות השמים

והארץ בהבראם ביום עשות הוי"ה אלקים ארץ ושמים, וכן בהמשך הפסוקים לגבי הורדת המטר ולגבי בריאת האדם ולגבי הנחתו כגן עדן והצמחת העצים בו וכל המשך הדברים עד שילוח האדם מג"ע נכתב בתורה"ק בכל פרט ופרט הוי"ה אלקים (י"ט פעמים), והביאור בזה משום שבזמן זה שהיה אדה"ר בג"ע היה בחי' שלימות הבריאה ומעין הבחי' דלעת"ל, בבחי' הבית והעליה, שהגוף והנשמה שימשו כל אחד את תפקידו בשלימות והיה שלום ביניהם, שהגוף היה משרת ומשמש ומרכבה לנשמה כראוי, והיה עולה אדה"ר ופורה בנשמתו מג"ע התחתון לג"ע העליון בחיים חיותו ללא הפרעה מהגוף, שזו בחי' יחוד הוי"ה אלקים, הנקרא בזוה"ק יהודא שלים, וע"כ נכתב בכל פרשה זו הוי"ה אלקים, לרמוז על יהודא שלים דלעת"ל, (ונכתב שם הוי"ה אלקים י"ט פעמים וזה י"ל דהוי רמוז על בחי' הרדל"א - ג"ר דעתיק המאיר שם בג"ע, וכמו שאי' מהאריז"ל שהרדל"א נעשה מי"ט בחינות, שהמה ה"ר דתת, ג"ר דחכמה, ד"ר דבינה וז' כתרם דז"ת, וביחד הוו י"ט בחינות שהאירו בג"ע כשהיה שם אדה"ר), משא"כ אחר שגירש השי"ת את אדה"ר מהג"ע, ונגזרה על גוף האדם גזירת מיתה וכליון, נכתב בתורה"ק רק שם הוי"ה לרמוז שנשאר החשיבות עתה רק לבחי' הנשמה (שכנגד שם הוי"ה) שעל הגוף (שכנגד שם אלקים) ישנה עתה גזירת מיתה וכליון ואין בו חשיבות.

למה לו העולם, כי (ברכות ו' ע"ב) העולם לא נברא אלא לצוות, ר"ל לדביקות הבורא. וזהו ונשמת שדי, ר"ל הנשמה הבאה מהשי"ת שנקרא שדי על שם שאמר לעולמו די, תבינם, ר"ל דבר זה הודיע לנו בינה שנבין שלא נברא העולם בעבור החומריות, רק כדי לשוב לשורשו, שאם לא כן למה אמר די, והבן זה. עכ"ל, ובה יש לפרש ששיערה חכמתו ית' שדייקא כשיברא העולם במאמרות שהוא דרגה הממוצעת בין מחשבה למעשה, זהו בדיוק הגבול שמצד א' יהא הסתרה על אלקות בעולם, שמצד זה יש המקום לבחירה וכו', ומצד שני לא תתגבר ההסתרה כ"כ עד שתהא אפשרות לבחור בטוב (משא"כ אם היתה הבריאה מבחי' מחשבה לא היתה בחי' ההסתרה, ואם היתה מבחי' מעשה לא היתה אפשרות ויכולת לבחור בטוב).

הא שנברא אדמ"ר והיה בבחי' מעשה

ו' והוסיף בזה מורנו דאמנם אשכחן אצל בריאת האדם הראשון דכתיב ביה ותשת עלי כפך, שכביכול האדם הוא יציר כפיו של הקב"ה, היינו שלא נברא האדם רק ע"י מאמר דנעשה אדם לבד, אלא היה ביצירתו גם כה המעשה כביכול של השי"ת, וכדאי' ברש"י שגיבל השי"ת עפר ומים כמו גבל הלש את העיסה וכו' (וכן אח"כ לגבי יצירת האשה שלא כתיב בה מאמר אלא מעשה).

בגריעות גוף האדם יותר מכל הבריאה

ז' וביאר בזה ע"פ א' מהפירושים שיש בחז"ל (ברכות דף סא ע"א ועירובין יח ע"א ועי"ש בחכמת מנוח) עה"פ אחור וקדם צרתני (ותשת עלי כפך) שהאדם נברא באופן שיש בו גם בחי' שהוא קדם למעשה בראשית – עליון מעל כולם וגם יש בו בחי' אחור למעשה בראשית שהוא גרוע מכולם, והיינו שיש באדם נשמת חיים חלק אלוך ממעל ממש שבזה הרי הוא עליון מעל כל

כביכול אצל השי"ת יש בחי' שיש ג' דרגות של גילויים ממנו ית' אל התחתונים שכנגד בחי' מחשבה דיבור ומעשה, והנה העולם נברא בעשרה מאמרות, שהיא דרגת הדיבור, ומדרגה זו של המאמרות שבת השי"ת כיום השב"ק, ומכאן ואילך מה שמהוה השי"ת את כל העולמות אינה בדרגת ובחי' המאמרות אלא בדרגת ה'מחשבה', שהיא דרגה יותר פנימית ונעלה מדרגת המאמרות, וזהו בחי' העליה שהיתה לבריאה בשב"ק הראשונה (שלבחי' עליה זו אנו זוכים בכל שב"ק) שהתעלתה הבריאה מדרגת המאמרות לדרגת חיות יותר פנימית, היינו מדרגת החיות שע"י המאמרות לדרגת החיות שע"י בחי' מחשבתו ית'.

הטעם שנברא העולם במאמרות דייקא ולא במחשבה או במעשה

ח' וביאר בזה מורנו הטעם שנברא העולם דייקא במאמרות ולא בבחי' מחשבה המעולה יותר, וכן לא בבחי' מעשה הפחותה יותר, עפ"י מה דאי' מהמגיד מזלאטשוב זי"ע (יושר דברי אמת אות יג) על דברי חז"ל מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די וזל"ק, ושמעתי מפה קדוש הרב המגיד רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב בחג השבועות שאמר דרוש גדול, ואמר על פסוק (איוב לב ח) ונשמת שדי תבינם, ר"ל שנקרא שדי (חגיגה י"ב ע"א) שאמר לעולמו די, ר"ל שענין העולם היה משתלשל מרוחניות לחומריות, והכל כדי שישוב על ידי האדם הצדיק במחשבתו המהורה להיות תענוג גדול, כי (משלי כה כה) שמועה טובה מארץ מרחק, ותענוג גדול יש לאדם כשמוצא ממנון באשפה, כך יש להשי"ת תענוג שמחומריות גדול יזדככו בני אדם לשוב כבראשונה, ורצה העולם להתפשט יותר, היינו שיהיה חומריות יותר, כדי שיהיה להשי"ת תענוג יותר, ואמר השי"ת לעולמו די, מפני שהבין שלא יהיה באפשרי אם ח"ו יהיה יותר חומרי לא יהיה באפשרי לשוב עוד האדם לדביקות, ובלעדי זה

בתניא (פל"ו) ע"פ דברי חז"ל שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, וכמו שהוא כן לגבי כללות עוה"ז שהוא העולם התחתון שאין תחתון למטה הימנו, ושם דייקא רצה הש"י לשכון, כמו כן הוא גם לגבי העולם קטן שהוא האדם, שהאדם צריך להיות ג"כ משכן פרטי לו ית', וע"כ עשה הקב"ה גוף האדם עפר מן האדמה באופן של בריאה ע"י מעשה – תחתון שאין תחתון למטה ממנו, שע"ז כשנזכר לבסוף שיהא גוף האדם משכן לו ית"ש, יהא להשי"ת הדירה בתחתונים – תחתון שאין למטה ממנו וכנ"ל.

מקום עין הדעת – בתוך הגן או מחוץ לגן

ט] דיבר קצת מעניין מקום עין הדעת בגן עדן, שלכאור' מפשטות לשון הפסוק נראה שעין הדעת היה ג"כ בתוך הגן, ואילו מהאריז"ל (לקו"ת פר' תולדות ויהי עשו וגו' איש שדה) משמע שעין הדעת היה מחוץ לג"ע, וביאר בזה שעין הדעת הוא כמו ספי' המלכות דאצי' שמקומה בשרשה בעולם האצי' כידוע יורדת השכינה (שהיא ספי' מלכות דאצי') ויוצאת ונפרדת מאצי' לבי"ע להעלות בירורים מהבי"ע וכו', וה"נ עין הדעת טוב ורע ששרשו בפנים גן עדן, אך ע"י מיעוט הירח יש לו שורש גם מחוץ לגן עדן כמו המלכות היורדת לבי"ע, וכדברי האריז"ל. (ובזה"ק ח"א דף עג ע"א מבואר שאחר חטא אדה"ר נעקר עה"ד מגן עדן, ואחר המבול נמעו נח שוב – לדעת האומר שעה"ד גפן היה)

ישוב שיטת החת"ס בענין זמן צאה"כ

י] ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה וגו'.

דיבר מורנו מספר חדש שיצא לאחרונה הנקרא בשם 'יום ולילה' העוסק בענין זמני היום והלילה (צאה"כ ושיטת ר"ת), ובמהלך הספר מתורצת שיטת מרן החת"ס בענין זמן הלילה, דהנה כידוע הקשו רבים הסתירה מיניה וביה שישנה בתשובת חת"ס הידועה (או"ח סי' פ') ששם

הבריאה, אך מצד גופו הרי הוא פחות מכל הבריאה, שכל הבריאה נבראה בבחי' מאמר של הקב"ה שהיא בחי' יותר מעולה מבריאת גוף האדם שנברא בבחי' מעשה שהיא כביכול פעולה יותר חיצונית של הקב"ה, וכן האריך בתניא (פרק כד – ל ע"ב) בגריעות האדם החוטא (שמשליט גופו על נשמתו) יותר מכל הברואים שבעולם, ואף גרוע יותר ונמוך מהסט"א עצמה, וזל"ק "אבל באמת לאמיתו אפי' עבירה קלה הרי העוברה עובר על רצון העליון ב"ה והוא בתכלית הפירוד מיחודו ואחדותו ית' יותר מס"א וקליפה הנקרא' אלהים אחר' וע"ז ממש, ויותר מכל הדברים הנשפעים ממנה בעה"ז שהם בהמות טמאות וחיות ועופות טמאים ושקצים ורמשים וכמאמר יתוש קדמך פי' דאף יתוש שמכנים ואינו מוציא שהיא קליפ' היותר תחתונה ורחוקה מבחי' הקדושה המשפעת בתכלית הריחוק, קודמת לאיש החוטא, בהשתלשלות וירידת החיות מרצון העליון ב"ה, וכ"ש שאר בעלי חיים הטמאים ואפי' חיות רעות שכולם אינם משנים תפקידם ופקודתו ית' שמרה רוחם ואע"ג דאיהו לא חזי כו'. וכמ"ש ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ, וכפי' רז"ל שאין היה רעה מושלת באדם אא"כ נדמה לה כבהמה. והצדיקים שאין צלם אלהים מסתלק מעל פניהם כל חיות רעות אתכפיין קמיהו כמ"ש בזהר גבי דניאל בגוב אריות. וא"כ החוטא ועובר רצונו ית' אפי' בעבירה קלה בשעת מעשה הוא בתכלית הריחוק מקדושה העליונה שהיא יחודו ואחדותו ית' יותר מכל בעלי חיים הטמאי' ושקצי' ורמשים המושפעים מס"א וקליפת עבודה זרה, עכ"ל"ק.

הטעם הפנימי בענין זה

ח] והטעם הפנימי שנברא גוף האדם בדרגה נמוכה יותר מכל מעש"ב (מלבד הטעם שזלע"ז עשה אלקים שכמו שיש לאדם נשמת חיים שהיא עליונה ביותר מכל הבריאה צריך לעו"ז שיהא לו גוף שהוא פחות מכל הבריאה), כבר ביאר

הרגילה הוי צאה"כ דר"ת לחת"ס, ווא"כ למעשה יוצא ששיטת החת"ס היא כשיטת המנח"כ הנ"ל, ולא מטעמיה, שלמנח"כ כשיש ג' כוכבים א"צ תו סימן דד' מיל, ולהחת"ס כשיש ג' כוכבים אמרינן דנשלמו ד' מיל מהשקיעה הראשונה שבראשי החרים כנ"ל].

ישוב מנהג אר"י בדורות האחרונים למהלך הנ"ל

יא] והנה בספר הנ"ל רוצה ליישב במהלך זה את המנהג המובא בכף החיים (סי' רסא סק"א) שנהגו באר"י בדורות האחרונים לנהוג צאה"כ 40 דק' אחר השקיעה (וכן מתאמר בע"פ משמיה דהחזו"א וצ"ל שזמן צאה"כ באר"י הוא מארבעים עד חמישים דק' אחרי השקיעה, וכע"ז אי' בשם הבעלזער רב זי"ע שבאר"י הוי לילה 50 דק' אחר השקיעה), שלכא"ו שיטה זו צ"ע שהלא להגאונים הוי לילה ג' רבעי מיל אחר השקיעה (שזה לכל היותר ח"י דק' – להשיטה שמיל הוא כ"ד דק'), ולשיטת ר"ת עד נ"ח דק' אחר השקיעה הוי יום גמור, ומהו הפי' בשיטה ממוצעת הנ"ל דמ' ונ' דקות, ואי אפשר ליישב המנהג ע"פ שיטת המנח"כ הנ"ל שמהדש שכשיש ג' כוכבים א"צ לשיעור ד' מיל, דהלא המנח"כ כותב שם להדיא שאין חידושו הנ"ל אלא במקומו שבחו"ל, אך לגבי אר"י ששם אי' להדיא המשנה והגמ' שבעינן ד' מיל א"א לומר חידושו הנ"ל, (ואמנם זאת התמיהה הידועה שישנה בשיטת המנח"כ איך יתכן שבמקומו שבאמסטרדם יהא לילה קודם אר"י, שבמציאות הוי להיפך ששם הניץ ארוך יותר מבאר"י, וע"כ בפשטות צ"ל שאם היה יודע המנח"כ המציאות היה חוזר בו מחידושו זה, וודאי שא"כ ליישב מנהג אר"י הנ"ל ע"פ חידוש המנח"כ הנ"ל).

אך במהלך הנ"ל דהמהרי"צ דושינסקיא בשיטת החת"ס א"ש שנהגו באר"י כשיטה זו דהחת"ס בדעת ר"ת, והיינו שכשנראים הג' כוכבים בינונים, (שהוא כ-50-40 דק' אחר השקיעה),

מאריך ופוסק להלכה כשיטת ר"ת לגמרי (ואין מזכיר שם כלל את דברי הגאונים) ומחדש עוד לפסוק שמיל הוא כב דק' וחצי, וא"כ צאה"כ דר"ת שהוא ד' מיל הוא שעה ומחצה אחר השקיעה הראשונה (ד' כפול כב וחצי הוא צ' דקות – שעה ומחצה), ומאידך כותב שם על זמנו (בחדש תמוז שנת תקסג) ומקומו (שהיה אז בק"ק מאטטערסדארף) שצאה"כ שם הוא חמש דק' לפני תשע (ובלשו"ק "כי זמן הלילה לפי השעות הנוהגות הוא בתקופות השנה הזאת לעת עתה ה' מינוטין קודם גמר קשקש ניין אוהר"), והקשו רבים שלפי מה שידוע הרי בזמן ההוא ובמקום ההוא הרי בזמן זה של חמשה לתשע היה רק חמישים וחמש דק' אחר השקיעה הראשונה, ואיך זה מתאים עם דבריו להלכה שבתשובה זו שצאה"כ הוא תשעים דק' אחרי השקיעה, נויש שרצו לתרץ שהחת"ס סובר כשיטת המנחת כהן (מאמר א' פ"ד) שאף לר"ת אם רואים ג' כוכבים קודם זמן ד' מיל נהיה לילה אף קודם הד' מיל, אך זה תמוה שהחת"ס אין מזכיר כלל את שיטת המנח"כ, ואין מזכיר כלל סברא כזו, והתירוץ היחידי (לכא"ו) שישנו על תמיהה גדולה זו, הוא תירוץ המהרי"ץ דושינסקיא וצ"ל (שו"ת מהרי"ץ ח"א סי' כח) ששיטת החת"ס כשיטת כמה ראשונים שהזכירו בדבריהם ששקיעה ראשונה דר"ת היא כששוקעת ומתכנסת החמה ע"י הרים וכדו' המסתירים אותה בצד מערב, וזה קודם השקיעה הרגילה שלנו, ואין אנו יודעים לשער בדיוק זמנה של שקיעה זו (שאינה נוגעת להלכה למעשה שעדיין יום גמור הוא אז אלא צריכים לידע זמנה כדי לחשב מומנה ד' מיל וזה אין אנו יודעים), אלא שכשאנו רואים ג' כוכבים בינונים שהוא זמן צאה"כ אנו יודעים שעבר זמן ד' מיל (90 דק' לחת"ס הנ"ל) מזמן שקיעה ראשונה זו, והיינו שכיון שבמקום הנ"ל נראים הכוכבים חמישים וחמש דק' אחר השקיעה מתברר למפרע שבמקום זמן הנ"ל היה שקיעה ראשונה הנ"ל (חמה מתכנסת בראשי החרים) שלושים וחמש דק' לפני השקיעה הרגילה וע"כ בחמישים וחמש דק' אחר השקיעה

אחרי הנץ הרגיל הרי משיכיר הוא כחצי שעה קודם הנה"ח, וכן עלוה"ש (של עב דק' קודם הנה"ח), הוא לפי שיטה הנ"ל כארבעים ושנים דק' לפני הנה"ח הרגיל, והלא המנהג הקדום באר"י להניח טו"ת שעה (או חמישים דק' בזמנינו) קודם הנה"ח, שלפי שיטה הנ"ל הוא עוד קודם עלוה"ש (והוא ברכות לבטלה על הטו"ת לפ"ז), וא"כ קשה איך אפשר לומר יישוב הנ"ל בענין צאה"כ באר"י, אם רואים שלא נהגו כשיטה זו לגבי עלוה"ש ונה"ח.

[וע"כ] אם רוצים לפרש כפירוש הנ"ל צ"ל שבאר"י נהגו בדורות האחרונים וקיבלו מעיקר הדין את שיטת הגאונים, ורק לגבי מוצש"ק מפני חומרו דשב"ק חששו ג"כ לדעת ר"ת כפי' החת"ס הנ"ל וע"כ לא עשו מלאכה תיכף ב"ג דק' וחצי (או ח"י מינוט) אלא המשיכו את השבת עד שנראו הג' כוכבים בינונים (מ' או נ' מינוט אחרי השקיעה) שבזה ס"ל שיצאו כבר ידי שיטת ר"ת לפי' החת"ס הנ"ל, אך לגבי עלוה"ש והנה"ח ס"ל כדעת הגאונים וע"כ לגבם לא חששו לפי' החת"ס הנ"ל (וכפי' הגר"א בגמ' פסחים הנ"ל שלדבריו אין דומה עלוה"ש לצאה"כ).

והיינו דכיון דס"ל כשיטת הגאונים תו לא קשיא מהא דגמ' פסחים הנ"ל המשוה זמן דצאה"כ עם זמן עלוה"ש, וכמו שמבאר בזה בביאור הגר"א (סי' רסא) שדברי הגמ' בפסחים שם איירי לגבי יציאת כל הכוכבים שהוא ד' מיל אחרי השקיעה, אך דין לילה אינו תלוי ביציאת כל הכוכבים אלא ביציאת ג' כוכבים בינונים שהיא לשיטת הגאונים ג' רבעי מיל אחר השקיעה, משא"כ לגבי הנה"ח שד' מיל קודם הנה"ח מתחיל

תלינן שנגמר אז שיעור ד' מיל משקיעה הראשונה דראשי ההרים הנ"ל, ולפירוש זה הרי נהגו באר"י כדעת החת"ס כשיטת ר"ת, אלא שהחת"ס עצמו ס"ל לגמרי כר"ת ואף לקולא, וע"כ במקומו היו עושים מלאכה בעש"ק אחר השקיעה דהגאונים, ובאר"י נקטו בעש"ק כדעת הגאונים שלא לעשות מלאכה משקיעה הרגילה (שבדעת הגאונים אין משתנה משמעות השקיעה מפשטותה), והחמירו במוצש"ק כדעת ר"ת לפי פירוש החת"ס בדעת ר"ת כנ"ל].

תמיתה לפי הנ"ל על מנהג אר"י לגבי עלוה"ש ונה"ח

[יב] אמנם הקשה מורנו שאף שפירוש זה מיישב את מנהג אר"י לגבי צאה"כ הנ"ל, אך הדבר תמוה שאי"ז מתאים עם המנהג שנהגו באר"י לגבי הנץ החמה והנחת טלית ותפילין וכו', הלא מוכח בגמ' (פסחים צד ע"א) ששקיעת החמה הראשונה ונץ החמה מתאימים זל"ז, (וכדברי הגמ' שיש ד' מיל מעלוה"ש עד הנה"ח וכן יש ד' מיל משקיעה הא' דר"ת עד צאה"כ), ואי נימא כפירוש הנ"ל שס"ל לאנשי אר"י ששקיעה הא' היא כחצי שעה לפני השקיעה הרגילה הרי ה"נ צ"ל לגבי הנה"ח שהוא כחצי שעה אחר זמן הנץ הרגיל המצויין בלוחות, (היינו כשנראה החמה מגולה לגמרי בגובה השמים ואינה מוסתרת, וכמו שאמרינן כן לגבי השקיעה הא' שמתחלת ממתי שהשמש מתחילה להסתתר ה"נ הנה"ח הוא כשיצאה השמש לגמרי מכל הסתר), וכן זמן דמשיכיר לפי זה הוא רק כחצי שעה לפני הנה"ח שהזמן דמשיכיר שנהגו בעבר באר"י הוא שעה לפני הנה"ח, ואם הנה"ח הוא כחצי שעה

ג. ואין להשוות שיטת המהרי"צ דושינסקיא הנ"ל עם דברי הבני ציון (שהבאנום בשארית יעקב עמ"ס ברכות) שס"ל ששקיעה הראשונה דר"ת היא בזמן פלג המנחה כשעה ורבע לפני הלילה (ובזה רוצה להשוות דעת ר"ת לגמרי לדעת הגאונים) שדבריו מופרכים לומר על החמה בזמן פלג המנחה שהיא עדיין בגובה הרקיע שאז היא שקיעה הא' דר"ת (מלבד שאר פירוכות רבות שיש על שיטתו), משא"כ בחצי שעה לפני השקיעה יש כבר איזו הסתרת השמש שאין נראית בגובה הרקיע ומוסתרת בהרים ובעצים ובנינים וכדו' וע"כ יכול ליקרא זמן זה בשם 'שקיעה הא' דר"ת לדעת החת"ס הנ"ל.

בקרא שיבואו גוג ומגוג על ה' ועל משיחו וכו', מ"מ ישנה בחי' של הכנה לדברים העתידיים להיות, ומתעוררים מקודם בחי' ומעין ואבק שלהם בזמן זה גופא, וה"נ בענינינו שאף שמלחמת גוג ומגוג עצומה עתידה להיות בסוכות שאחרי ביאת המשיח, כדאי' בחז"ל וכפסק הרמב"ם הנ"ל, מ"מ עוד קודם לכן מתעורר בחי' הכנה ואבק וזכר למלחמה זו, באותו זמן שבה עתידה להיות לעתיד, (וכע"ז אי' באיזהו מקומן בדברי כ"ק הסאטמער רב זי"ע).

הא שהתחילו הפרעות ביום הושע"ר

טו] ופירש בזה הא שהתחילו המהומות והפרעות שעושים בהושענא רבה זמן שמחתינו, ע"פ דברי שם משמואל (שבת חוהמ"ס ד"ה הטור עמ' קצו-ה) עה"פ למה רגשו גויים הנ"ל, דזה קאי על מלחמת גוג ומגוג שאי' בחז"ל שתהיה בחג הסוכות, (ולדברי כמה ספח"ק תהא מלחמת גוג ומגוג בהושענא רבא), ושם מובא שיאמרו הגויים 'ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו', ומבאר בזה השם משמואל ע"פ דאי' בקרא שמגוג המה מבני יפת שזכותו היא שכיסה את אביו נח, (שבשכר זה יזכו בניו לקבורה בגמר מלחמת גוג ומגוג), ואמנם האמת שיפת לא עשה המצוה כדבעי אלא נגרר אחרי שם אחיו, בבחי' מסייע שאין בו ממש, ועשה המצוה בלי חיות ושמחה, ובקבלת עול גרידא, וע"כ יטענו מגוג בני יפת 'ננתקה את מוסרותימו וגו', היינו שיקטרגו על בני' שכאילו גם בני' עושים המצות רק בבחי' מוסרות ועבותות בקבלת עול בעלמא ללא חיות ושמחה, וא"כ אין לבני' עדיפות עליהם ויכולים המה לנתק מעליהם את המוסרות של בני' (היינו שיטענו שזכות המצוות של בני' אין יכולה להגן עליהם מפניהם חיות שעושים בני' המצוות רק בבחי' עבותות ומסורות, בבחי' קבלת עול בעלמא ללא חיות ושמחה, וכנגד זה יש להם הכח להתגבר בזכות הקבלת עול של אביהם יפת כנ"ל).

דין יום, (משא"כ אם נימא דס"ל באר"י כשיטת ההת"ם שס"ל כדעת ר"ת הרי לר"ת הפי' בדברי הגמ' פסחים הנ"ל הוא שנהיה דין לילה רק אחר ד' מיל, ומשוה ר"ת הצאה"כ לעלוה"ש וא"כ קשה כנ"ל שכמו שהד' מיל דהלילה נמנה משקיעה הראשונה דראשי ההרים הנ"ל גבי עלוה"ש צריך להיות לשיטה זו ד' מיל לפני הנה"ה שבראשי ההרים וכנ"ל).

אודות המצב בארה"ק

יג] דיבר מורנו אודות המצב בארה"ק ששונאי ישראל נשאו ראש, והתגברו רח"ל לשפוך דם ישראל כמים ח"י, ואמר בזה שאמנם אף בכל העולם מורגש הבחי' של אבק דמלחמת גוג ומגוג שע"ז נאמר בקרא 'למה רגשו גויים ולאומים יהגו ריק', וכדאי' בנבואות שבזמן גוג ומגוג כל העמים יצטרפו לקום נגד ה' ומשיחו, ונגד עם ישראל, וכדאי' שיבואו כולם לאר"י למלחמה וכו', והיינו שלפני שמפיל השי"ת את כל העמים ואת כל שריהם שלמעלה מנסים המה להתגבר בכל כוחם (כמו הנר שמנסה להתגבר קודם שכבה) ואז יפילם השי"ת וינקום בה על כל מה שעמו לישראל בכל הדורות, וה"נ בענינינו בארה"ק שלפני נפילתם של בני ישמעאל שמזליהו חזי שעומדים ליפול לפני ביאת המשיח כדאי' בעל הטורים עה"פ על פני כל אחיו נפל וז"ל, וסמך ליה ואלה תולדת יצחק, לומר כשיפול ישמעאל באחרית הימים, אז יצמח בן דוד שהוא מתולדות יצחק. עכ"ל, ע"כ מתגברים ברשעתם בכדי שתמלא סאתם מהר ויגיע בהם תיכף עת נקמת השי"ת לעינינו.

בענין מלחמת גוג ומגוג

יד] וביאר עוד בזה שאף שכבר כתבנו במקו"א שנראה מפשטות לשון הרמב"ם (פי"ב מהל' מלכים ה"ב) שפוסק שמלחמת גוג ומגוג תהיה רק אחר ביאת משיח צדקינו, וכדכתיב

הא שהנצחון על גוג ומגוג יהיה בחג הסוכות – זמן שמחתינו

טז] אך האמת שדבריהם חבל וריק וכהמשך הקרא 'שה' ישחק וילעג למו, שהנצחון על גוג ומגוג יהא בסוכות זמן שמחתינו כנ"ל, שבני ישראל עושים המצוות בשמחה, ואף הקבלת עול של בני"ה היא מתוך שמחה וחיות, שמתענגים בקבלתם עול (ובזה מעלים את המלכות – קב"ע – להרדל"א – עונג על הוי"ה), והשמחה של חג הסוכות מתקנת את כל המצוות של כל ימות השנה שמחבר שכולם נעשים בשמחה, וכדאי' בדברי חכמינו ז"ל (ע"ז דף ג ע"א) שהמבחן שיעשה השי"ת להוכיח את צדקת בני ישראל מעל העמים יהא במצות סוכה שיבעטו בה הגויים, מה שאין כן בני ישראל אינם בועטים בסוכה, שזה מוכיח שבני ישראל עושים המצוות באהבה ושמחה, ולא חפצים להפטר מהן, (והראיה שאף כשנפטרים מדינא

מהמצוה, דמצטער פטור מן הסוכה, יוצאים ממנה בקושי ובצער ולא בבעיטה שזה מורה על חביבותם להמצוות), וע"כ כשהתחיל לעינינו ביום הושענא רבה בחי' אבק דלמה רגשו גוים הנ"ל התיקון לזה לקבל עול מלכות שמים וקבלת עול מצוות באהבה ושמחה וחיות שזה התיקון של 'למה רגשו גויים' הנ"ל.

התיקון לגוג ומגוג ב'ציון הר קדשי' בהתלהבות ושמחה

יז] והסמיך עוד לדברי השם משמואל הנ"ל את מש"כ כמ"פ שהתיקון ל'למה רגשו גוים' הנ"ל הוא המשך הפסוק ד'ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי', היינו להאמין בקדושת מקום הר ציון ולבא לשם לגלות את כח דהע"ה (נסכתי מלכי), הטמון במקום קדוש זה ע"י אמירת מזמורי תהלים ובזה ממתיקים חבלי משיח (כדברי כ"ק מוהרי"צ זי"ע שנתגלה לו כן מן השמים ביסודו מנין

ד. ונעתיק בזה קצת מלשו"ק של השם משמואל שם, הטור (או"ח סי' ת"צ) כתב בשם הגאונים שקבלה בידיהם שבסוכות תהי' מלחמת גוג ומגוג. ובדאי טעם יש בדבר כמ"ש מהר"ל שהדברים הגדולים אינם במקרה. ועוד מאחר שבאה בקבלה שכך הי', מוכח שטעמא רבא איכא ותלוי ניצוח מלחמה זו ביו"ט של סוכות. וכו'. והנה במלחמת גוג ומגוג כבר הגדנו שהיא מלחמה עם הקליפה המושכת לפריקת עול. ונסתייענו מדברי הש"ס ברכות (י') שאמרו ז"ל על מלחמה זו אם יאמר לך אדם כלום יש עבד שמורד ברבו, ואף שכל הרשעים הם מורדי אור, היינו שעושין לתאומם, אבל מלחמה זו אינה לתועלת להם, וכל תשוקתם היא רק למרוד ולפרוק עול, וכדמשמע במזמור למה רגשו גוים דקאי על מלחמת גו"מ, מה שכתב שם ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו וגו'. וכו'. ונראה שכחו של גוג ומגוג, בני בני של יפת, בא מחמת זכותו של יפת שסייע לשם בכיסוי ערות אביהם, וכן משמע מדברי רש"י והמדרש (פ' נח) שיפת זכו בניו לקבורה שנאמר (יחזקאל ל"ט) אתן לגוג מקום שם קבר, הרי שבמלחמה זו עמדה להם זכות יפת, ומסתברא שגם גוף המלחמה ממנו הי'. והנה כתיב ויקח שם ויפת את השמלה, וברש"י אין כתיב ויקחו אלא ויקח לימד על שם שנתאמן במצוה יותר מיפת וכו', והיינו שיפת הי' רק מסייע שאין בו ממש, ע"כ לא נקראת הלקיחה של השמלה על שמו. ועל כן יש לומר שכל כחו לעמוד נגד ישראל הוא מחמת שישמאל בגלות היתה עבודתם וקבלת עול מלכות שמים עליהם בקרירות רוח, ולא באימוץ הלב ובשמחה, וע"כ עמדה זכותו של יפת נמי לבניו אף שהוא לא נתאמן כמו שם, והי' רק מסייע שאין בו ממש, מ"מ טענת המקטרג ושר של גוג ומגוג דגם ישראל לא עדיפי מיני. אבל אם ישראל היו עושין עבודתם וקבלת עול מלכות שמים עליהם בשמחה ואימוץ הלב, אז לא היתה לאבותיו של יפת שום עמידה נגד ישראל. וכו'. והנה כבר הגדנו וכן איתא בספ"ק שבשמחה של מצוה שבחג הסוכות מתקנין כל העבודות וכל המעשים של כל השנה שנעשו בקרירות רוח והעדר השמחה. ולפי האמור מבואר שבסוכות שהשמחה מתקנת את כל העבודות של כל השנה כאילו היה נעשים בשמחה, וע"כ אז במלחמת גוג ומגוג שכל כוחם הוא מחמת קרירות הרוח כנ"ל, מוכן שבסוכות שכל זה נעשה מתוקן יאבדו גוג ומגוג לפני ישראל, וכל מה שיש להם מזכות יפת יזכו לקבורה, ויתקיים בהם אתן לגוג מקום שם קבר. עכ"ל.

עניני פירצות שיש לתקן המרומזות בר"ת דסכ"ן

יח] ובימות החול כשנשאל עוד מורנו על ענין זה, ובפרט ע"ז שנהיה מצב חדש רח"ל שמשתמשים הישמעאלים ימש"ו בסכנים לדקור ולשפוך דם ישראל, אמר ע"ז כמ"פ שיש לומר בדרך התעוררות ומוסר שיש כאן רמז משמים על ענינים ופגמים הצריכים תיקון המרומזים בר"ת דסכ"ן (או סכני"ם), וכידוע מחז"ל שלא נחש ממית אלא החטא ממית, והסאטמער רב זי"ע (הקדמה לויאל משה) הביא ראיה מחז"ל בגמ' יבמות (דף ד ע"א) ממעשה דדעה"ה והבצורת שהיתה בימיו וכו', שיש לתלות כל צרה בחטאים ופגמים מפורסמים, ובעניננו הרי אות ס' (דסכין) יש לרמוז על פגם נורא וחמור שישנם כאלו שרח"ל התחילו להקל ראש בעישון דברים המשיחיתים ומזיקים ומסוכנים הנקראים 'סמים', (ואף שבציבור היראים ב"ה אין להאנשים שייכות לזה, אך יש ח"ו סכנת השפעה מהמיעוט על הריבם, שישנם לדאבוננו מיעוט נשמות הנידחות הנכשלים בזה ועלולה הפירצה להתפשט ח"ו אם לא נזהר ונשמר), שידוע גדול סכנתם והשתתתם לגוף ולנשמה, ואוי להם למקילים ראש בזה שזה פגם שרשי בבחי' פגם בג"ר, שעוקר את האדם מהשורש היינו שפוגם את המוחין עד שעוקר האדם לגמרי רח"ל, ועיין בזה בתשובת הגר"מ פיינשטיין זי"ע (אג"מ י"ד ח"ג סי' ל"ה) שיש בזה כמה איסורים דאורייתא.

התהילים בהר ציון בזמן המלחמה וכמש"כ בארוכה במקו"א), וכן מרומז במהרש"א בסנהדרין (דף צח) על הפסוק 'זכרת הזלזלים במזמרות' שמפרשו דקאי על כריתת מלכות אדום על ידי אמירת מזמורי תהילים, ובפרט בהר ציון כדאי' שם בקרא. ולדבר זה מסוגלת שנה זו בפרט כמרומז ש'ציון הר קדשי' בגימ' תשע"ו, וכן קרא 'אוהב הוי"ה שיערי ציון' בגימ' תשע"ו, והוסיף לקשר דבר זה עם פי' השם משמואל הנ"ל (שתיקן דגוג ומגוג ע"י עשיית המצוות בחיות ושמהה), שאמנם שגם דבר זה גופא של מעלת קדושת הר ציון, יש לקבל באופן של התלהבות חיות ושמהה ולבא תמיד להר ציון (ולכותל המערבי שהוא ציון הפנימי כמש"כ במקו"א) בהתלהבות והתחדשות כדברי רבינו"ל שיש לבא תמיד אל הצדיק כאילו בא אליו בפעם הראשונה, ולהאמין בהתלהבות וחיות בנשמת משה משיח השוכן שם וכמו שהבאנו בכמ"ק את דברי הראב"ן הידועים בזה (ורמזו גם בהא שהר ציון בגימ' רבי נחמן), וכן לומר שם מזמורי התהילים כדרכו של דעה"ה שהיה אומרם שם בשמהה ובניגונים ובכלי זמר, (והבאנו במקו"א פסק הגרע"י זצ"ל בזה ואכמ"ל).

ע"ב היו הדברים בקשר להנ"ל ביום השב"ק (שבשב"ק הזמן גרמא לתקן כל דבר באופן של תשובה מאהבה ובאופן דחיוזק בקו דעשה טוב, שמהה וחיות וכנ"ל).

ה. ולחומרא דמילתא נעתיק כאן התשובה וז"ל שם, הנה בדבר אשר התחילו איזה בחורים מהשיבה לעשן חשיש (מעראוואנא), פשוט שהוא דבר אסור מכמה עיקרי דינים שבתורה, חדא שהוא מקלקל ומכלה את הגוף, ואף אם נמצאו אנשים בריאים שלא מזיק להם כל כך אבל מקלקל הוא את הדעת ואינם יכולים להבין דבר לאשורו שזה עוד יותר חמור שלבד שמונע עצמו מלמוד התורה כראוי הוא מניה גם מתפלה וממצות התורה שעשיה בלא דעת הראוי הוא כלא קיימם. ועוד שהוא גורם תאוה גדולה אשר הוא יותר מתאוה אכילה וכדומה הצריכים להאדם לחיותו ויש שלא יוכלו לצמצם ולהעביר תאותם, והוא איסור החמור שנאמר בבן סורר ומורה על תאוה היותר גדולה שיש לו לאכילה אף שהוא לאכילת כשרות, וכ"ש שאסור להביא עצמו לתאוה גדולה עוד יותר ולדבר שליכא שום צורך להאדם בזה שהוא אסור, ואף שלמלקות נימא שאין עונשין מן הדין מ"מ לאיסורא ודאי עובר על לאו זה ואיכא גם הטעם דאיכא בבן סורר ומורה שסופו שילסטם את הבריות כדאיתא בסנהדרין בפ' בן סורר (ס"ח ע"ב). ועוד שהאב והאם של אלו שמעשנין זה מצטערין מאד אשר עוברין על מצות כבוד אב ואם. ועוד איכא איסור

(בזוה"ק רע"מ פר' קדושים דף פה ע"ב, וכן פסק בשו"ע הרב או"ח סי' קנו ס"ח) שיש להוכיח קודם בנחת ובצנעא, הרי לגבי השח בחזרת הש"ץ אי' בשו"ע (או"ח סי' קכד ס"ז) שגוערין בו ומשמע שכיון שעושה עבירה מפורסמת ברבים, יכולים וצריך לגעור בו אף ברבים (ואולי כדי לבטל את עון חילול ה', שע"י המחאה ברבים מתקן הפגם שחילל שם ה' ברבים), וה"נ בעניננו, שהמוציא ומשתמש במכשיר טמא ברבים הרי הוא עצמו התיר דמו, שהוא מבייש עצמו ברבים בזה שמראה פחיתותו ושפלותו לעין כל, שהוא פורץ גדר ועובר על דברי כל גדולי ישראל שאסרום באיסור חמור ונורא, ויש להוכיחו (לכתחילה בדברי נועם ופיוס וריצוי וכשאי אפשר זאת מותר לגעור בו) אף ברבים וכנ"ל (ויש לשאול עדיין רב להלכה למעשה הדרך הראוי בזה).

ב' אבות הנ"ל שהם ארבע לב' תולדות

[כ] והנה ב' פגמים חמורים אלו הם בבחי' שנים ארבע, היינו כדברי חז"ל שני אבות (ב' פגמים הפוגמים בג"ר) שהם ארבע – עוד ב' תולדות, שהם ב' פירצות ופגמים, שבבחי' חו"ק והמה מרומזים באותיות י"ן דסכין, והיינו י' – יו"ט שני של גלויות, שרבות עורר מורנו ביו"ט סוכות האחרון על כל מיני פירצות וקולות שונות ומשונות המביאים לזלזול בקדושת יו"ט שני של גלויות (שהרבו צדיקים בהפלגות על גודל הזהירות בקדושתו שהוא בבחי' יו"ט של משיח), וכמו ששמע מורנו שיש מבני חו"ל הנמצאים באר"י ועתידיים לחזור למקומם שהייבים לשמור יו"ט שני של גלויות, והמה נוסעים ביו"ט שני שלהם באומו (במענה שאין עושים בזה מלאכה אלא הנהג), ובזה עושים זילותא גדולה ביו"ט שני של גלויות, וכדו' עוד מיני היתרים שונים ומשונים שהמציאו והקילו

ובהזדמנות אחרת עורר מורנו שבתורת גדר והרחקה מאיסור חמור הנ"ל הרי עתה העת גרמא להפסיק לגמרי מעישון סיגריות וכדו' אף לאלו שכבר הורגלו בכך, שמלבד שגם אותם אסרו הרבה מגדולי ישראל מטעם איסור ד'ונשמרתם וכו', וכן הזהיר עליהם רבינו"ל, הרי בזמן זה בקל אפשר להכשל מסיגריות לעישון חומרים מסוכנים אחרים וכנ"ל שישנם הדומים בחיצוניותם לסיגריות ואפשר בקל לבא מזה לזה, וא"כ יש לרמוז בס' דסכין הנ"ל גם את ענין הסגריות שמביא זל"ז וכנ"ל אף אלו שהורגלו בזה יש להם עתה להפריש עצמם מזה וכ"ש שאיסור חמור להכניס בחורים להרגל עישון הסיגריות ולסייעם אף בעישון סגריות רגילות שע"ז בקל יכולים להכנס לנסיונות חמורים ודברים המסוכנים הנ"ל ח"ו.

ענין הכלים המשחיתים והמחאה ברבים עליהם יט' ואות כ' דסכין הוא פגם הידוע שיש לעורר עליו בכל עת, והוא כלים ומכשירים הטמאים המשחיתים רח"ל, וכמו שאומר מורנו שבמקום שיש שמירה מכלים המשחיתים הנ"ל יש שמירה ממשחיתים ומחבלים, אך כשאנשים הולכים ברחובות עיר עם מכשירים וכלים טמאים רח"ל הרי בזה יש סכנה של משחיתים ומחבלים ברחובות רח"ל, ואף מי שאין נכשל ב"ה במכשירים וכלים הטמאים אל לו לומר 'שלוש עלי נפשי', אלא ימחה ויוכיח במי שרואה שנכשל בזה (ואי' בגמ' שבת נה ע"א עה"פ ממקדשי תחלו ששלמה מדת הדין אף על הצדיקים על שלא מחו ברשעים), ואמר מורנו שמסבירא יש למחות ולהוכיח במחזיק מכשיר טמא אף שע"ז מתבזה ברבים (אם מראה הוא מכשירו ברבים), ואף שלגבי דין תוכחה אי'

העשה דקדושים תהיו כפירוש הרמב"ן בחומש. וגם הם גורמים לאיסורים הרבה אחרים לבד זה, סוף דבר הוא פשוט וברור שהוא מאיסורים חמורים וצריך להשתדל בכל היכולת להעביר טומאה זו מכל בני ישראל ובפרט מאלו שלומדין בישיבות. והנני ידידו מוקירו, משה פיינשטיין. ע"כ.

מאומאן שהוא מקום ישוב גמור של שומרי תומ"צ ונמצאים שם כל השנה, שבזה לית מאן דפליג שהוא איסור גמור לעשות שם מלאכות, והן בנסיעתם בכל הדרך שעוברים בהרבה ישובים, דאף אם ישנם שם יהודים שאינם שומרי תומ"צ, הרי פסקו בזה הגרשז"א והגר"ש"א (יו"ט שני כהלכתו פ"ג הערה ב) שאף יהודים שאינם שומרי תומ"צ בכלל האיסור, (ומעמם כי לא נתנו חז"ל דבריהם לשיעורין, ועיי"ש עוד טעמים), וא"כ בכל הישובים שעוברים דרכם עוברים בזה האיסור דחז"ל, ואח"כ כשנכנסים למעוזבו' הרי מתפרסם הדבר לכל הנמצאים שם כי הם נסעו ביו"ט והר"ז זילותא גדולה ביו"ט שני לעין כל, וכדאית היא שמירת יו"ט כהלכתו – ובפרט שמירת גדרי חז"ל שהוסיפו שמירה וגדר על מצוות התורה לשמור ולהציל את כל ישראל מכל רע (ובפרט שכנ"ל התחילו הפרעות בימי היו"ט הרי בזה רמז שיש להוסיף בשמירת וזהירות בכבוד יו"ט, שבשמירתו ניצל מכל רע).

הפגם בניגוני גויים וניגון בכלי שיר בביהכנ"ס

כב) ואות נ' דסכי"ן מרמזת ג"כ על פירצה הצריכה תיקון (ובפרט בימי שמחה כימי חוה"מ) שישנם המקילים לנגן ניגונים המגיעים מגויים ומפורקי עול (וניכר הדבר בתנועות הניגון וכידוע שיש בניגונים אלו תנועות פריקת עול ומשיכה לשפלות עוה"ז ה"י), וכן ישנם המקילים באיסור של זקני מרן החת"ס זי"ע שפסק (לקוטי שו"ת ח"ו סי' פד) שיש איסור מדברי קבלה לנגן בכלי זמר כתפילה בבית הכנסת וז"ל, גם ממה שראינו שאבותינו מתקני התפלות לא תקנוהו בכלי שיר, אע"ג שמאנתו יצא השיר הזה בעבודת ביהמ"ק,

על עצמם נכונן לסמוך על דעת יחיד שבני חז"ל נוהגים באר"י יום טוב אחד, אלא שזה נגד המקובל בקרב אחב"י מימי קדם, עוד מזמן ימות הגאונים ודעת רוב רובא דכל הראשונים והאחרונים והכרעת השו"ע, שבני חז"ל העתידיים לחזור חייבים לנהוג גם באר"י ביו"ט שני, ואכמ"ל. וכן ישנם רבים מבני אר"י הנמצאים ביו"ט באומאן אצל ציון רביז"ל, וביו"ט שני של גלויות מתפללים תפילת חול בפרהסיא בציון בטלית ותפילין, וכן עושים מלאכות, שכ"ז אסור מדינא באיסור גמור, וכנפסק בכל הפוסקים (עי' שו"ע או"ח סי' תצו) שבמקום ישוב יש אף לבני אר"י הנמצאים בחז"ל לנהוג כחומרי המקום, ואסור להם להתפלל תפילת חול בפרהסיא, וכן אסור להם לעשות מדינא מלאכות אף בצנעא (וישנה דעת יחיד של האג"מ שמתיר לעשות מלאכות דרבנן בצנעא, אך דעת יחיד זו היא נגד כל הפוסקים כולל המ"ב שאוסרים בדרבנן בצנעא, ומותר רק באופן שיכולים לתלות שעושה בהיתר).

האיסור לנסוע מאומאן למעוזבו' ביו"ט ב'

כא) וכן יש מבני ארץ ישראל הנמצאים בשבועות באומאן בציון קדשו של רביה"ק זי"ע [כידוע שאמר בקדשו שהנמצא אצלו כג' זמנים דר"ה, שבת חנוכה, ושבועות, ינצל מעולם התוהו (שש"ק א-רלח"י) וכן עשה מורנו בא' מהשנים], ואח"כ נכשלים באיסור הנ"ל ויוצאים ונוסעים ליו"ט שני למעוזבו' (שהיצה"ר צובע האיסור ומחפה אותו במצוה מדומה להיות אצל ציון הכעש"ט ביומא דהילולא), ועוברים בזה על איסור חז"ל דזילותא דיו"ט שני של גלויות, (הן ביציאתם באוטו

ו. וז"ל שם, שמעתי, מרבי ישעיה שלום ששמע מאביו, שפעם אחת ספר רבנו זכרנו לברכה עמהם מענין עולם התוהו, ואז אמר עצה לזה, שישבע בנקיטת חפץ כשר, שכל ימי חייו לא יעבור עליו אחד משלשה זמנים הקבועים להיות אצלו. היינו, על ראש השנה ועל שבועות ועל שבת חנוכה, כי אז היה זמן קהילה לכל. והשני זמנים אחרים היה החיוב רק על אותם שאינם רחוקים ממקומו כל כך. והרחוקים היה להם זמנים אחרים, הינו: שבת שירה ושבט נחמן, כי אז היה זכרנו לברכה נוסע אליהם, וגם להשבע, שתכף אחר המיתה וההסתלקות הוא מוכרח לבוא אליו זכרנו לברכה, ואז יהיה הכל על נכון. ע"כ.

אפ"ה הזניחוהו אבותינו, ש"מ לא הוי ניהא להו בהו מטעם מיום שחרב בהמ"ק אין שמחה לפניו, וכבר כתבתי במקום אחר (שו"ת חו"מ סי' קצב ד"ה לנגן), כי לפענ"ד מאי דכתיב איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר (תהלים קלז, ד), ולא כתיב לפני בני נכר, ש"מ בא לשלול אפי' לפני ה' כיון שהוא באדמת נכר. ואם גם הותר קצת לשמח בני אדם כחתן וכלה, כי המה עגומי הגלות ובעת הזאת מותר ומצוה לשמחם, אבל בבית ה' אין שמחה לפניו וכו'. עכ"ל. לואף אם יש איזה היתר מרב מוסמך וכו' במקום וזמן מסוים לצורך חיוזק בע"ת וכדו' לנהוג היתר בזה, אין ללמוד מזה להתיר במקום אחר, וכל פירצות בדברים כאלו (שמשנים בזה ממונה המקובל בכל ישראל), המה דברים הפותחים פתחים לכניסה לכל מיני יצה"ר חמורים (כב' דברים הראשונים הנ"ל), שעיקר השמירה מכל היצה"ר החמורים הוא לנהוג כמנהג כל אחבי' היראים והכשרים בכל דבר, והתרחקות מכל דבר הנוטה למנהג הגויים, שהנהגה שלא לנגן כלל ניגונים של גויים וכן נזהר שלא לנגן בכלי שיר בביהכנ"ס שהוא ג"כ מנהג הגויים, וכן נזהר שלא לחקל בקדושת יו"ט בפני ישראל ובמקום ישוב ישראל בכדי שלא לשנות ממונהגם בודאי מסוגל לישמר ולהנצל מכלים ומכשירים הטמאים הנ"ל שהמה מכשירי הגויים וכן להשמר ולהנצל מדברים המסוכנים של הגויים הנ"ל, והשי"ת ישמרנו ויצלינו מכל רע אמן.

פגם דאות י' – יחוד ה'

כג] ואח"כ כשנתרבו הרבה מקרי דקירה בסכנים רח"ל הוסיף מורנו לרמז

תיקונים שיש לתקן (כנגד סכנים לשון רבים), שאות י' הוא הפגם בענין יחוד ה' ע"י הרפואות השונות שהם אביזריהו דע"ז (כרפואת מח אחד, האמורה בלאו דקוסם, שלדברי הוזה"ק היא מאביזריהו דע"ז, וכן עוד כו"כ מיני רפואות שונות המגיעים מגויים עו"ז ויש בהם עירוב דע"ז וכמש"כ במקו"א), וכן מש"כ במקו"א (ים החכמה תשעה בביאור למס' תענית דף כח ע"ב) מהזהירות שלא לעשות מנשמת הצדיק מציאות וישות נפרדת רח"ל (ע"י שמדברים אל נשמת הצדיק בכל מקום כמו שמדברים אל השי"ת, וכמו שהארכנו בזה שם שהוא פגם חמור בבחי' פגם ע"ז הפוגם ביחוד ה' ה"י).

פגם דאות מ' – מחלוקת ושנאת חנם ה"י

כד] ואות מ' מרמזת על פגם המחלוקת ושנאת חנם, שהיא ההריבה בית מקדשינו ועדיין מרקדת בינינו, וידוע מספח"ק שבכל זמן המסוגל לגאולה (כשנה זו שיש בה קץ כידוע, וכדאי' בחז"ל שמוצאי שביעית בן דוד בא) מבעיר חס"מ שוב מחלוקת בין יראי ה' באופן המביא לידי שנאת חנם (היפך ממח' אמיתית לש"ש וכמו שאי' בגמ' יבמות על מח' ב"ש וב"ה שאף שנחלקו ביניהם על ענינים שהם חמורים בתורה הנוגעים לכריתות ועשיית מזמרים, מ"מ נהגו כבוד זה בזה וכדכתיב 'והאמת והשלום אהבו', וכל המח' היתה כדרכה של תורה שכל א' ידע שצריך לנהוג כדעת רבותיו בלי לבזות את דעת חבריו שצריכים גם הם לנהוג מדינא כדעת רבותיהם).

והשי"ת יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל שהיא השמירה גדולה מכל מזיקין ומרעין בישין וכדברי חכמינו ז"ל (ויק"ר פכ"ז א', ובמד"ר

ז. זל"ק שם, רבי יוסי ממלחיא ורבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמרו מצינו תינוקות בימי דוד עד שלא טעמו טעם חטא היו יודעין לדרוש את התורה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור והוה דוד מצלי עליהון הדא הוא שדוד או' (תהלים יב) אתה ה' תשמרם אתה ה' נטר אוריייתהון בלבהון תנצרם מן הדור זו לעולם מן הדור ההוא שהוא חייב כלייה אחר כל השבת הזה יוצאין למלחמה ונפלין אלא ע"י שהיו בהם דלטורין היו נופלין הוא שדוד אומר (תהלים נז) נפשי בתוך לבאים לבאים זה אבנר ועמשא

פי"א ו"ח) שאף בזמן שהיתה ע"ז ביניהם אך כיון שהיה שלום ביניהם היו נוצחין במלחמה ולא שלטה בהם יד האויב, וכדכתיב (הושע ד) חבור עצבים אפרים הנח לו, ובזמן שאול ודהע"ה שהיו דילטורין ומח' ביניהם לא זכו לשמירה ונצחון, ואין לך כלי מחזיק ברכה אלא השלום, ונזכה לאהבת ישראל ולתיקון מח' ושנאת חנם^ט ועי"ז נזכה תיכף לגאולה ברחמים אכי"ר.

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

שהיו לבאים בתורה אשכבה לזהטים זה דואג ואחיתופל שהיו להוטין אחר לשון הרע בני אדם שניהם חנית וחצים אלו אנשי קעילה דכתיב בהם (שמואל א כג) היסגירוני בעלי קעילה בידו ולשונם חרב חדה אלו הזיפים דכתיב בהון (תהלים נד) בבא הזיפים ויאמרו לשאול באותה שעה אמר דוד וכי מה השכינה עושה בארץ (שם נז) רומה על השמים אלהים סלק שכינתך מביניהון אבל דורו של אחאב כלן עובדי עבודת כוכבים היו ועל ידי שלא היו בהן דילטורין היו יוצאין למלחמה ונוצחין. ע"כ.

ח. זל"ק שם, רבי אלעזר בנו של ר"א הקפר אומר שאפי' ישראל עובדין עבודת כוכבים ושלום ביניהם כביכול אמר הקב"ה אין השטן נוגע ביניהם שנא' (הושע ד) חבור עצבים אפרים הנח לו אבל משנחלקו מה נאמר בהם (שם) חלק לבם עתה יאשמו הא גדול שלום ושנואה מחלוקת גדול שלום שאפי' בשעת מלחמה צריכין שלום שנאמר (דברים כ) כי תקרב אל עיר וגו' ואומר (שם ב) ואשלח מלאכים ממדבר קדמות וגו' ואומר (שופטים יא) השיבה אתהן בשלום. ע"כ.

ט. עי' מש"כ הרב חיד"א זי"ע בספרו חומת אנך סוף פר' כי תבא, וזל"ק, וזה פירשתי בענייני פסוק חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו, כלומר אף שנקיים הרבה מצות אין מועיל לגאולה כל זמן שלא נתקן שנאת חנם שבעבורה גלינו, וז,ש חנם נמכרתם, בעון שנאת חנם, ולא בכסף, מצות, כמשז"ל על פסוק אוהב כסף לא בקיום מצות תגאלו, כל זמן שיש שנאת חנם, ולכן העיקר תלוי לעקור שנאת חנם מן הגזע ומן השרשים ואז תבא הגאולה במהרה בימינו אמן. עכל"ק.

ע"ח שער כ"ה פ"א*

גוף חי יתנענע כולו בבת אחת מחמת החיות המקשרת ומחברת לכל האברים להיות כולם כגוף אחד, וזה הוא מעלת החסידות על שאר ספרי המוסר בו, וזהו שאמר חז"ל משיבין אותו תהי צדיק וכו', דעבודת הצדיק מורה על עבודת הנפש פנימית, ולא די בעבודת הגוף. ועל דרך זה יובן ההפרש בין המוחין דעיבור ויניקה המתלבשים בכלים החיצוניים והאמצעיים, אל המוחין דגדלות המתלבשים בכלים הפנימיים שהם לבדם נקראים מוחין אמיתיים ומתלבשים בבחינת הפנימיות, דהמוחין דעיבור ויניקה הם כבחינת העבודה בחיצוניות, ועל כן אינם נקראים בשם מוחין, דאין בכוחם להתפשט ולהשפיע לכל אברי הגוף בבת אחת, כי אם זעיר כאן זעיר שם לכל אבר בפני עצמו כפי מדתו, לא כן המוחין הפנימיים המתפשטים בבת אחת בכל שיעור קומת הגוף כולו ועל ידם נעשה בגדר חי.

[ב] וכדברים האלה ממש נתבאר יפה בדברי הגה"ק הרי"א חבר בספרו פתחי שערים נתיב גדלות ז"א פתח א', וז"ל, ואחר שנגמר זמן היניקה והקטנות, אז מתחיל הגדלות של ז"א והוא כניסת הג"ר – מוחין בו, ואז כל אבר הוא מתגדל ומתפשט יותר, והיינו, כי תחילה היו ו"ק לבד, ועכשיו נכלל מט"ם שהם חב"ד שנכנסים בו, ואז נגדל קומת גופו, והוא ע"י נה"י דאימא שמתחברים עמו ונעשיה עצם מעצמיו ממש. והוא ענין נפלא, כי כבר נתבאר שכל זמן שאין העבודה שלימה, אין מאורות העליונים מאירים בכל פרטי

[א] בריש הפרק. המוחין דעיבור וכו' בכלים חיצוניים וכו' ומהאורות הנקראים נפש, ומוחין דיניקה הם מכלים אמצעיים ומהאורות הנקראים רוח, ועתה בגדלות וכו' ומולידין מוחין דגדלות דז"א וכו', ואלו הם המוחין האמיתיים הנמשכים מפנימיות אבא ואימא. יובן על פי מאמר הר"ש גרונם בהקדמתו לביאורי התניא (נדפס בספר הרב עמוד רי"ט) בענין ההפרש בין חסידות לדרך הישן אשר קודם התייחסות החסידות, דקודם התייחסות החסידות היה עיקר העבודה בבחינת חיצוניות העבודה לבד, כלומר, עם האברים החיצוניים, דהיינו בקיום המצות במחשבה דיבור ומעשה, והנה בבחינת החיצוניות כל אבר נחלק לעצמו עבודה דראש וידים וכו', וכל אבר יתעורר לעצמו לעבודת ה' על פי דרכו, לא ראי זה כראי זה, ובערך זה נבחן עליית והשגת המדרגות כפי שיעור היותו טורח ומדקדק בקיום בפועל, ואולם תורת החסידות חידשה דרך העבודה בפנימיות, והרי היא כנשמה פנימית המלוכשת בגוף שאינה נחלק לריבוי אברים מינים ממינים שונים כדוגמת הגוף, אלא על ידה נמשך החיות לכל הגוף כולו בבת אחת, באופן שכל האברים כולם מצטרפים לחטיבה אחת, ועולים כולם בחדא מחתא בקנה אחד, והחיצוניות כמעט בדרך ממילא אתיא. והרי זה כמשל ההפרש בין גוף המת ב"מ אל הגוף החי, דכשרוצים לנענע גוף מת, הנה מחמת העדר החיות אשר בו בהכרח לנענע כל אבר בפני עצמו, ולא יועיל נענוע אבר אחד אל האבר זולתו, לא כן

א. בס"ד ובשעטומ"צ, פרשת נח תשע"ו לפ"ק, בביתו נאווה קודש פניה"ק תובב"א

לא רמז באותיות התורה, ואינה תופסת מקום לעצמה, ורק במסורה היא נתונה, אעפ"כ היא היא בחינת החכמה – רזא דיו"ד המחיה ומקיים הכל, בסוד פנימיות אבא פנימיות עתיק, דפנימיות החכמה אינה גופא נקודת היחוד הכוללת ומאחדת לכולם, ועל דרך תורת החסידות דהגם שבפרטותה היא כלולה מכמה וכמה שכליים עומק בתוך עומק, בין כולם אינם אלא שכל כללי אחד שהוא פנימיות המחשבה העליונה, לא כן אות הבי"ת דבראשית עם היותה ניכרת למראה וכלולה מאורך ורוחב דג' קוין, באה באריכות ובהתפשטות וסובלת ריבוי מקום, וזה סוד פנימיות אבא לקחו עתיק, כי הוא נקודת יחוד.

ה) והרי זה כעין שכתב הגה"ק מוה"ר הלל מפאריזש דמרבית המשלים הנמצאים בתורת החסידות, אינם משמשים אלא כבחינת לבושים אל האור האלהי המאיר בפנימיות תורת החסידות, אבל אינם בדמיון עצם האור, אכן אי אפשר להשיג עצם האור זולת ההשתמשות בלבושים כגון אלו. ועל דרך זה היא אות היו"ד חכמה עילאה, המשמשת כבחינת לבוש וכמשל לעצם האור הפנימי שהוא עצם נקודת היחוד שאינו נתפס באותיות ובמשלים דאיהו גופא פנימיות עתיק הגנוז בפנימיות החכמה. וזהו דאיתא בספרים דתורת הקבלה דהיא בחינת היו"ד היא פירוש לתורת החסידות שהוא בחינת קוצו של יו"ד רזין דרזין, כנודע, כי הפנימיות הוא השורש, והחיצוניות אינו משמש אלא כלבוש לעצם האור הפנימי, וכמאמר הגה"ק מוה"ר יצחק אייזיק מהאמיל (מאמר השפלות והשמחה) דדרכם של הצדיקים להקדים להציץ ולהשקיף תחילה בעצם נקודת היחוד, ושוב להוריד ולהמשיך משם אותיות ולבושים להלביש בהם השגת היחוד באותיות חיצוניות באופן שיהיה נתפסים לכל אחד ואחד כפום שיעורא דליביה, והוא מפני שלהמשיל משלים ודרושים בעומק תורת החסידות לא יתכן

מדרגותיהם רק בענפים שלהם לבד, והוא על כמה מדרגות בסוד עיבור ויניקה וכו', ובעת התיקון השלם כמו שהצדיקים למטה משלימים דרכיהם בכל התרי"ג מצות בכל ענפיהם, כמו כן משלימים מאורות העליונים המכוונים נגדם, כמים הפנים לפנים וגו'. ומגלים כל פרטיהם, והוא עומק הטוב השקוע במחשבתו יתברך שרצונו להטיב וכו', והוא כל מאורות של חב"ד שמגלים ומשמישים בו"א כראוי וכו', זהו עיקר גדולתו של הפרצוף שאחר שמאיר בו סוד גדלו באורך, וגם ניתוסף בו להתגלות הכחות הפנימיות שהיו בו בתחילה בכח לבד עתה יוצאים אל הגילוי, והוא סוד גידול בעובר שנתוסף בו בפנימיותו יותר. והיינו, שחב"ד אלו לבד מה שהם בכלל בראשו, הם נתוספים גם בכל אברי גופו שהם מאורות ומדות עצמם הצריכים ליתן קיום לנבראים, מאיר גם בכל אחד בבחינת חב"ד שבו שהוא תכלית הפנימי של כל מאור והנהגה, והוא סוד שליש העליון הפנימי שנכנס בכל אבר ואבר, שעי"ז נתוסף ברוח נשמה שברוח, ובנפש גם כן נשמה שבנפש, שכל כח מגלה עצמו בכל פרטיו ומדרגותיו". ועיין לו עוד מה שכתב בהמשך דבריו שם.

ג) הכלל העולה, דכל זמן שלא יש אלא בחינת ענפים שהם עיבור יניקה לבד אין העבודה בשלימות, והרי היא מתפרטת לריבוי פרטים ודרכה בתיקון המעשה ובאה ביגיעה ושורח סגי, לא כן בבוא המוחין דגדלות נמשך חיות פנימית תוך כך אברי הגוף, ומתעוררים לתחיה בחיות פנימית, ומכאן ואילך בא תבא העבודה בדרך פנימי ובאחדות כל הפרטים למציאות אחת, בסוד הכתוב טוב הוי"ה לכל, דבחינת אלהות מתפשטת ומאירה בכל הפרטים בבת אחת ויש די באלהותו ית"ש לכל בריה.

ד) וזהו דוגמת הנקודה הפנימית שבאות ב' דבראשית, דאע"פ שאינה ניכרת כלל למראה, שאין לה סימן היכר בצורת האותיות, ואף

בלתי שיוקדם להם עצם הראיה עליונה דפנימיות עתיק, שמשם דייקא יוכל להמשיך אותיות מבחינת פנימיות חכמה להלכיש בהם עצם החשגה הפנימית המושללת מאותיות, ולולא כן הנה מבחינת החיצונית לבד בלתי הפנימיות, לא תושג התועלת הנרצית, דעדיין לא זכה להתעלות בגדר חי חי יודוך וישבחוך.

[ז] ובכל האמור יובן בע"ה עומק דברי הגה"ק מהר"ה מוואלאזין זי"ע בספרו נפש החיים שער א' שהאריך הרבה לדבר ברזי הנפש הרוח והנשמה, והעלה דבחינת הנשמה המתלבשת בגוף אינה אלא ניצוצי הנשמה לבד, ובאמת אינה אלא בחינת הג' דרוח, ולאידך עיקר התיקון והתשובה אינו אלא על ידי הנשמה אשר ממעל, שעל ידה נמשך שלימות התיקון לחלקי הרוח והנפש, וכדיעויין לו בארוכה בפרק ט"ו ולהלן שהקדים תחילה (פרק ט"ו) "הלא שם נשמה פירושו הוא נשימה, והרי נראה לעין שנשימת האדם הוא ההבל העולה מהלב ממטה למעלה, וגם כי הרי הוא בחינת אור חוזר ואינו בחינה עליונה. אמנם הענין שנקראת בלשון נשימה אין הכוונה בחינת נשימת האדם, אלא כביכול נשימת פיו ית"ש כמו שכתוב ויפח באפיו נשמת חיים וכו', ענין הג' בחינות נר"ן שמושפעים כביכול מנשימת פיו ית"ש, שבחינת הנפש היא הבחינה התחתונה שהיא כולה בתוך גוף האדם, ובחינת הרוח הוא בא דרך עירוי מלמעלה, שחלק וקצה העליון שלו קשור ונאחז למעלה בבחינה התחתונה של הנשמה, ומשתלשלת ונכנסת גם בתוך גוף האדם ומתקשרת שם בבחינה העליונה של הנפש וכו', אמנם בחינת הנשמה היא הנשימה עצמה שפנימיות עצמותה מסתתרת בהעלם, ומקורה ברוך כביכול בתוך נשימת פיו ית"ש, שאין עצמות מהותה נכנסת כלל בתוך גוף האדם וכו', ורק בהירות ניצוצי אור מתנוצצים ממנה על ראש האדם הזוכה אליה כל אחד לפי מדרגתו ולפום

שיעורא דיליה וכו', שבחינת הרוח הוא משתלשל ומושפע ונכנס בתוך האדם, אבל הנשמה וכו' אין עצמותה מושפע ומתגלה בתוך האדם, כי היא מרומים תשכון בתוך פיו ית' כביכול, רק שהיא הנותנת לו כינה בניצוצי אורה עליו להשכילו בעמקי מצפוני התוה"ק. ומה שאיתא בזוהר והמקובלים ז"ל שבחינת הנשמה משכנה במוח האדם, כוונתם ז"ל על הניצוצי זיו אורה המושללת מוחו ושכלו, לא עצמותה ממש, ועיקר כוונתם ז"ל על בחי' ג"ר של הרוח סוד המוחין, שהן פעמים מתנוצצים פעמים מסתלקין ובאים בסוד תוספת למי שזוכה לזה כידוע, לא על בחינת הנשמה העקרית. וכן כתב רבינו הגדול הגאון החסיד מוהר"א ז"ל בביאורו על ההיכלות בהיכלא תניינא, והכל אחד, שבחינה התחתונה של הנשמה המתנוצצת בדעו ושכלו להשכילו הוא היא הג' של הרוח במוחין שלו".

[ז] עוד כתב שם (פרק י"ח - י"ט) דרוב העונות פוגמים בבחינת הנפש, וקלקלי הדיבור פוגמים בבחינת הרוח, ואילו בחינת הנשמה אין הפגם נוגע בה כלל ועיקר, והנה הנפש בפוגמו בה רח"ל היא נדחית ויורדת לעולמות התחתונים דבריאה יצירה ועשיה, והרוח עם שאמרנו שגם הוא נפגם בעמייים של חטאי דיבור, אינו נדחה לבי"ע, אלא נשאר בגבול האצילות, ועמו נשאר בגבול באצילות גם הכתר דבחינת הנפש שהוא הוא בחינת עטרת היסוד דהרות, אבל הנשמה אינה נפגמת לעולם, שאין מעשה התחתונים נוגע בה כלל, אכן בהיות האדם חוטא ח"ו בחטא המחשבה גורם שיסתלקו ניצוצי הנשמה ממנו ויעלו לשורשה.

[ח] ושוב בפרק כ' הולך ומבאר דרכי התשובה "שכאשר פגם האדם בחינת נפשו וכו' אז על ידי ודוי דברים באמת וכו' מעורר בקול דברים שלו עד לעילא ולעילא. וגורם שיתאצל תוספת קדושה ממנו ית"ש עד שורש הנשמה

חסרנו כל אלה, פסקה נבואה מישראל, ומעתה אף אם יתאספו כל חכמי ישראל לשנות אף איזה פרט מאיזה מצוה וכו' לא נאבה ולא נשמע אליהם, עכתו"ד.

[י] והנה גוף היסוד המבואר בדבריו דהג"ר דרוח הם עצמם הבחינה התחתונה דהנשמה, יובן בע"ה על פי דברי מרן ז"ל בנהר שלום דף י"ז ע"ד דהג"ר דרוח (הנקרא ג"ר דו"ק) והו"ק דנשמה (הנקראים ו"ק דג"ר) שקולים המה ויבאו שניהם, מיהו הך רבותא דקא משמע לן דעיקר הנשמה משכנה למעלה ורק ניצוצי זיו אורה מתפשטים למטה הנה הזינן מדעתיה שחפליג מאוד ברזא דנא, ובפרק ט"ז שם הרבה לציין מקורות רבים מדברי רבינו האריז"ל שבהם מבואר ככל האמור (והיינו ברמז ומכללא איתמר ליה, ולא בפירושא איתמר), ומסיק "שאינן מבווא בעולם להשיג בחינת ניצוצי אור הנשמה אם לא על ידי העסק והעיון והתבוננות בתוה"ק בקדושה, כי שניהם ממקור אחד באים כידוע למבין, וזהו שאמרו בשעה שעמדו ישראל על הר סיני לקבל את התורה היו מבקשים לשמוע הדברות מפי הקב"ה וכמו שכתוב ישקני מנשיקות פיהו, שבעת המעמד המקודש זכו כולם שהיה חופף ומאיר עליהם זיו ניצוצי זהר בחינת הנשמה מנשמת פיו יתברך כביכול, והוא סוד הכתרים שזכו בסיני וכו', ועי"כ זכו להשיג סתרי פנימית נשמת התוה"ק וכו', ועפי"ז ישכיל המעיין להבין על פי פשוט ענין הנזכר בזהר פרשת אחרי שקודשא בריך הוא ואורייתא וישראל מתקשרין דא בדא, ודאי עומק כוונתו לסודות עמוקים, עם כל זה יש להסביר הענין גם בפשטות על פי זה, והענין כי קודשא בריך הוא סתים וגליא, כי עצמות אדון כל אין סוף ברוך הוא אינו מושג ולית מחשבה תפיסא ביה כלל, ומה שמושג לנו מעט מן המעט הוא רק מצד התחברותו להעולמות מעת שבראם וחדשם להחיותם ולקיימם כל רגע ולהנהיגם וכו', כי כל כוונת לבנו

תחילה, ומשם לנשמתו ורוחו, והרוח מבחיק אורו הגדול הנשפע עליו גם על בחינת הנפש וכו' לכלות ולהתם הכחות הרע ומדרגות הטומאה ולהוציא ממסגר אסיר כל בחינותיה וכו'. וכן אם פגם וקלקל בחינת רוחו ח"ו וכו' הנה על ידי החרטה אמיתית בלב וכו' ומהרהר הרהורי תשובה במחשבה שהיא משכן ניצוצי אור הנשמה מעורר גם כן עד לעילא להשפיע תחלה תוספת גדושה ואור על שרש הנשמה, ומשם לנשמתו, והוא מבחנת זיו אורה שנשפע עליה גם על בחינת הרוח וכו' ומטרה בחינת רוחו הקדוש וכט' ומשם ממילא יושפע גם על נפשו להשלימה בשלימותה הראשון. וכן אם חטא ח"ו במחשבה אשר לא מהורה, וגרם בזה שיסתלקו מעליו ניצוצי זוהר נשמתו שהיתה עד הנה בחלו נרה עלי ראשו, אז עלך ידי עסק התורה בבינה יתירה בעומק תבונתו מעורר שיתאצל תוספת קדושה על שורש נשמתו, ומשם לנשמתו להחזירה שתאיר עליו אורה וכו', ומאותו הקדושה והאור משתלשל ונשפע גם על רוחו ונפשו להשלימם בשלימותם וכו'. וזה גם כן ענין מאמרם ז"ל (ע"ז ח' ע"א) שור שהקריב אדם הראשון קרנותיו קודמות לפרסותיו היו, שכיון בהקרבתו לתקן אשר עיות וכו', והעלה מוהר קדושת מחשבתו וכוונתו להאציל תחילה שפעת אור וקדושה על הבחינות ומדרגות העליונות שבו דמיון הקרנים, הם שרש נשמתו ונשמתו, ומשם המשיך אחרי זה על רוחו ונפשו לטהר כל אבריו מראשו ועד רגליו וכו' והוא הפרסות של נפש הבהמית".

[ט] וכמו השער (פרק כ"ב) הוסיף עוד דמאחר שאמרנו דהכל תלוי בהשגת בחינת הנשמה, וכדאמרן דזה דרכו של השב שיעורר תחילה לנשמה, ושבה למקומה, ומשפעת לרוח, ואז הרוח מתקן הנפש, לכן כשהיתה נבואה בישראל וזכו להשגת בחינת הנשמה, היה נביא רשאי לחדש דבר להוראת שעה לבד וכו', כגון אליהו בהר הכרמל וכיוצא וכו', ומעת שבעונינו

הוא בחינת הפנימיות שהוא סוד הנשמה הפנימיות המחיה ומקיימת הגוף כולו בבת אחת, ומעמדת אותו בקומתו ובצביונו כמציאות אחת וכגוף אחד, לא כן בהיות הנפש והרוח לעצמם מבלי בחינת הנשמה, יהיו אברי הגוף נדרשים כל אחד לעצמו וכאברים שקפצו ונתפרדו זה מזה דמי מבלי חיבור פנימי המאחדם למציאות אחת, ובהכרח לעבודת עבודה ועבודת משא בטורח סגי להחיות העצמות היבשות כולי האי ואולי, ועל כן עיקר הכל הוא בחינת הנשמה, שעל ידה דייקא עיקר ושורש התיקון.

יב] אכן עומק הסוד בהך רבותא דקא משמע לן דעיקר הנשמה אינה מלוכשת בגוף כו' ורק ניצוצי הנשמה לבד מלוכשים תוך האדם, ושאיין חכמה ואין תבונה ואין עצה להמשיכה זולת על ידי עסק התורה לבד, יש לומר שכיון בזה כעין דברי מרן הקדוש ז"ל בנהר שלום דף ל"ד ע"א בסוד הממוצע, דבעלמא סלקא דעתין דלימוד התורה היא מצוה ככל מצות התורה, והיא מכלל הציוויים שנצטווה האדם התחתון מיהו האמת אינו כן, אלא התורה היא היא הממוצע המקשר בין המצוה אל המצווים, ועל ידה מתאחדים שניהם באחדות אחת, כמבואר בדברי מרן בריש הקדמת תרי"ג מצות (דף ט' ע"ד) דהתורה היא קו אור האין סוף נשמתא דחיי המחיה את הכל ומקיים הכל, באופן שהתורה אינה ככל שאר המצות, אלא היא המצוה היא המצוה והיא שורש המצוה כולם בבת אחת בסוד תלת קטרינ דמיהמנותא אורייתא קוב"ה וישראל חד, ועל ידה מתאחדים הנאצלים במאצילם שזהו תכלית הכל כנודע.

יג] והנה סוד הממוצע הוא סוד עמוק נורא ונשגב, ובלתי שיקדים האדם לעסוק הרבה בפנימיות התורה לא יוכל לעמוד עליו בהיותו רוא דמהימנותא הכלול מן הבחינה היותר תחתונה דהמאציל ומשורש הנאצלים תרוייהו בהדדי כמבואר בע"ה שער מ"ב פרק א' ומשם

בכל התפלות והבקשות אמור להיות רק ליחידו של עולם הוא אין סוף ברוך הוא, אמנם לא מצד עצמותו יתברך לבד בבחינת היותו מופרש מהעולמות, אלא מצד התחברותו יתברך כרצונו הפשוט להעולמות והסתרו בהם להחיותם, וזהו כלל שורש ענין העבודה והמצות כולם וכו', וכל חיותם וקיומם של העולמות כולם, הוא רק על ידי התורה הקדושה כשישראל עוסקים בה, שהיא נהירו דכל עלמין ונשמתא וחיותא דכלהון, ואילו היה העולם מקצהו ועד קצהו פנוי אף רגע אחד מעסק והתבוננות בתורה הקדושה, היו חוזרים כל העולמות לתהו ובהו וכו', לכן בה תלוי החיות של כולם, ואמרו גם כן בשביל ישראל כו' כמו שנתבאר שעל ידי עסק האדם והגיונו בתורה הקדושה הוא משיג להתנוצצות אור בחינת הנשמה בו להשכילו בעמקי רזין קדישין דילה, שאז מכונה בשם ישראל כידוע בזהר, ועל כל מוצא פי ה' הוא בחינת נשמת האדם נשימת פיו יתברך יחיו ויתקיימו גם כן כל הכחות והעולמות וכו', וזהו קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל מתקשרן דא בדא, וז"ש בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית".

יא] ולהבין מיבעיא מעט מעומק הסוד הנזכר דעביד מיניה יסוד ועיקר גדול ברזי התורה והגדיל לפרש על פיו סוד ישקני מנשיקות פיהו וסוד אורייתא קוב"ה וישראל חד וכו'. ויש לומר בהקדים דבריו שהובאו לעיל דכל עיקר אמיתות ענין התשובה ושורשה אינו למטה בבחינת הנפש ורוח, כי אם אדרבה הגבה למעלה בשורש העליון דבחינת הנשמה, דדייקא על ידי שיקדים להמשיך תוספת אור בבחינת הנשמה לעילא ולעילא, יתתקנו על ידה בדרך ממילא הנפש והרוח המלוכשים בגופו, ועל דרך שמצינו באדם הראשון שהקדים תיקון קרנותיו שהם בחינת הנשמה, קודם לפרסותיו שהמה בחינת הנפש והרוח, ויובן היטב על פי המבואר לעיל דעיקר הכל

ברע"מ פרשת בא הנ"ל דאפילו האי תמונה לית ליה באתריה, אלא כד נחית לאמלא עליהו ויתפשט על בריין יתחזי לכל חד כפום מראה וחזון ודמיון דלהון, והאי איהו וביד הנביאים אדמה. ולכן קבעו אנשי כנסת הגדולה הנוסח של כל ברכות המצות בלשון נוכח ונסתר, תחלתם ברוך אתה הוא לשון נוכח, ומסיימים אשר קדשנו כו' וצונו לשון נסתר, שמצד התחברותו יתברך ברצונו אל העולמות שעי"ז יש לנו קצת השגה כל דהו אנו מדברים לנוכח ברוך אתה ה' כו', כי העולמות הם הצריכים לענין התוספת וריבוי ברכה מעצמותו ית' המתחבר אליהם, וזהו מלך העולם כמו שכתב ברע"מ הנ"ל כד נחית לאמלא עליהו ויתפשט על בריין כו', והמצווה אותנו ומקדשנו הוא עצמותו יתברך אין סוף ב"ה לבדו הסתום מכל סתימין, לכן תיקנו בלשון נסתר אשר קדשנו וצונו". ועיין שם בהגהה "יבזה יובן מאמרם ז"ל בחזית על פסוק יונתי תמתי זה לשונו, ר' ינאי אמר תאומתי כביכול, לא אני גדול ממנה ולא היא גדולה ממני. ולכאורה נפלאה, ולדברינו הוא מבואר אחר שכל ההשגות במקצת שמדברים בו יתברך הוא רק מצד התחברותו יתברך אל העולמות, וכל תחללת כוונתו יתברך בבריאת העולמות והתחברותו אליהם היה רק בשביל ישראל כו' כמאמרם ז"ל בראשית בשביל ישראל כו', זהו שאמר תאומתי לא אני גדול ממנה ולא היא כו', ר"ל, בשנים. והבין".

טז] ובהאמור יובן שזהו גופא עומק המכון בדברי הנפש החיים שזכרנו לעיל שגילה סוד נסתרים במה שהודיע דעיקר משכן הנשמה הוא בשמים ממעל, ורק ניצוציה לבד מתלבשים עם הרוח תוך הגוף התחתון, ולדבריו כל האמור בענין הנשמה אינו אלא בבחינת הג"ר דרוח, והוא ז"ל הפליג למעלה ביקרת סוד זה. ולהמבואר יובן דכיון לרזא דנא, דלעולם המדרגה היותר נעלית משמשת כבחינת

בדברי מרן הרש"ש בדף ט' ע"ב – ע"ג ובדף ל"ד ע"א – ע"ב, ומצד היותו מבחינת המאציל בהכרח שיהיה מקצתו מגולה ומקצתו נעלם, ועל כן עמוק עמוק מי ימצאנו, ואין לעמוד אליו אלא ברצוא ושוב כמראה הבזק, אלא שעם כל זה הוא נתפס מאוד ברעותא דלבא, ולא עוד אלא שעל ידו דייקא מתקשר הנאצל במאצילו ביהודא שלים.

יז] וכנגד רז זה תיקנו אנשי כנסת הגדולה נוסח הברכה בלשון כפול, בלשון נוכח – 'אתה', ובלשון נסתר – 'קדשנו במצותיו', שניהם בבת אחת, להורות על אמיתות הקשר הנעלם דנשמות ישראל במאצילם, אשר מחד גיסא המאציל העליון נעלם ונסתר ואין אמיתיות מציאותו מושגת והוא נעלם ונסתר מכל ולית מחשבה תפיסא ביה כלל, ולאידך גיסא הוא מחוייב המציאות והוא נמצא מפורסם עד שהנאצל מדבר עמו פנים בפנים לנוכח, וכגד אלו הב' בחינות הנראות כהפכיות תיקנו אנשי כנסת הגדולה נוסח הברכה בלשון נוכח ובלשון נסתר בבת אחת, הן בלשון נוכח ובדביקות דפנים בפנים, והן בלשון נסתר להורות שמהות מציאותו נסתר ונעלם – כדי שלא ישתבש לדמות שהוא יתברך נמצא כמציאות שאר נבראים, להורות על כי אלו הב' בחינות קיימי תרויהו בשוה מבלי שיסתרו זה את זה, והנפש הישראלית החבוקה ודבוקה במאצילה יחידה לייחדו באלו הב' מיני דביקות בבת אחת בהיותם שניהם עולים בקנה אחד וביחודא שלים.

וכל זה מבואר יפה בדברי הרשב"א ברכות דף מ' ע"ב, ועיין לו שכתב עלה שכל זה הוא הטעם שעל פי נגלה. ואמנם הרמב"ן על התורה שמות ט"ז כ"ז גילה הטעם שע"פ הסוד, ועיין להריטב"א הלכות ברכות פרק ו' הלכה י' שכתב דיש בזה סוד.

טז] וכעין זה מבואר בדברי הנפש החיים שער ב' פרק ג' כי "כל השגתינו כביכול אותו יתברך הכל מצד ענין התחברותו אל העולמות והתפשטותו ית' בתוכם, כמו שכתב

הניצוץ הקדוש הטמיר ונעלם מחד גיסא, ונמצא ומגולה לאידך גיסא, ושניהם משמשים בו בבת אחת, ועל ידו עולים הנאצלים ונדבקים במאצילם בדביקות אחת וקדושתו למעלה מקדושתם.

יח] והואיל והטעות מצויה ח"ו למי שלא שנה ולא שימש בספרי פנימיות

העבודה, וכבר הזהיר הגה"ק מהר"י סדבון בספרו הקדוש אהבת ה' על האידרא כי בסוד זה אסור להאריך מפני המשכילים, שהלא העיקר הוא שמתוך התקשרותו לבחינת הממלא יעלה ויבוא להתדבק בבחינת הסובב דייקא, ולא סגי בלאו הכי ח"ו כי יפול הנופל לשוחה עמוק רח"ל, וכאשר כבר באו דברינו בארוכה (עיין מאמר כל הנקרא בשמי הנדפס בספר ים החכמה תשס"ט, ובמאמר אור זרוע לצדיק הנדפס בספר ים החכמה תשע"ב, ועוד טובא), ולזה תמצא למהר"ח ז"ל בספר נפש החיים שער ג' פרק ט' שהזהיר כי "אפילו להשתעבד ולהתדבק באיזה עבודה לבחינת רוח הקודש שבאיזה אדם נביא ובעל רוח הקודש גם זה נקרא עבודת כוכבים ומזלות ממש, כמו שמצינו בנבוכדנצר שהשתחוה לדניאל גם כן לא בעבור שהחזיקו לאלוה בורא כל, אלא שכיון בהשתחויתו להשתעבד ולהתדבק לרוח הקדש שבו וכו', וכן אמרו שם זה הטעם גם על יעקב אבינו ע"ה שלא רצה ליקבר במצרים, הרי שקראו ז"ל ענין זה עבודת כוכבים ומזלות אף שהכוונה היתה לרוח אלהין קדישין דביה, ויש לפרש על פי זה הכתוב לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, ר"ל, שלא לבוין ח"ו בשום דבר לאיזה בחינה וכה פרטי אפילו אם יהיה אותו הכח בחינת 'פני', היינו אפילו לפרט רוח"ק שבאיזה אדם או פרט בחינת הקדושה שבאיזה כח עליון שבעליונים ובענין מאמרם ז"ל (ר"ה כ"ד ב') על לא תעשון אתי וכו', וזהו שאמר הכתוב זוכה לאלהים יחרם כלתי לה' לבדו, היינו שלא לבוין ח"ו בשום עבודה וענין לאיזה כח פרטי מכחות שקבע הבורא יתברך (כי שם אלקים משותף לכל בעל כח פרטי שיהא כידיע

ממוצע מהקשר בין התחתון אל העליון, ומצד היותו ממוצע בהכרח שיהיה נגלה ונעלם בבת אחת, נתפס ואינו נתפס, דוגמת האמור לעיל בענין התורה שהיא הקו והיא הממוצע השרשי שבין הנאצל אל הנאצלים, וזה גופא סוד שם המפורש המורה על השגת אלהות בהשגה ובלתי השגה בבת אחת, ולזה כיון מהר"ח ז"ל באומרו כי "נשמה פירושו הוא נשימה וכו', כביכול נשימת פיו ית"ש כמו שכתוב ויפח באפיו נשימת חיים וכו', ענין הג' בחינות נר"ן שמושפעים כביכול מנשימת פיו ית"ש וכו', הנשימה עצמה שפנימיות עצמותה מסתתרת בהעלם, ומקורה ברוך כביכול בתוך נשימת פיו ית"ש, שאין עצמות מהותה נכנסת כלל בתוך גוף האדם וכו', ורק בהירות נצוצי אור מתנוצצים ממנה על ראש האדם הזוכה אליה כל אחד לפי מדרגתו ולפום שיעורא דיליה", והיינו ככל האמור, דהנשמה מורה על הסוד הנזכר דבחינת הממוצע המורה על ההשגה והעדר ההשגה בבת אחת. ולזה תמצא לו למהר"ח שמקשר סוד זה עם סוד אוריתא קוב"ה וישראל חד, ולתוקף ועוצם תועפות גובה ורום זה הסוד דמטי עד צית שמיא הפליג רבינו הגר"א בסוד זה, ושנה עליו ושלשו בכמה מקומות, ואירתע גופיה דמהר"ח הקדוש בהפלגתו ברזא דנא, וכמובא מעט מלשונו לעיל.

טוב] והמבין יבין עומק הסוד הנעלם הזה שהוא עצמו סוד הניצוץ

הקדוש שהאריך מרן הרש"ש לדבר בו גבוה מעל גבוה, כמבואר בנהר שלום דף ל"ד ע"א ע"ב, והוא הוא סוד הנרנח"י הנמשכים לצדיקים הנזכר בדבריו שם, שהוא סוד הממוצע שעליו העמידו רבותינו הקדושים תלמידי אור שבעת כימים מרן בעל שם טוב הקדוש עיקרי יסודות החסידות, והארכנו בו בס"ד הרכה בדרושים ובכתובים, באופן שמרן הבעש"ט הק' ומרן רבה"ג הגר"א ומרן הרש"ש זיע"א שלשה נביאים מתנבאים בסגנון אחד, וכולם מדברין גבוהה גבוהה בסוד

עצמו כמי שאינו, ולכוון ולהדביק מהרת לבו בתפלתו רק למקומו של עולם הוא יחידו של עולם א"ס ב"ה הממלא כל העולם והעולמות כולם ולית אתר פנוי מיניה. ועיין רוקח ז"ל סוף שורש זכירת השם זה לשונו, וכשיאמר ברוך אתה ה' אל יחשוב על הכבוד הנראה בלב הנביאים ומראה על הכסא, כי אם על ה' הוא האלקים בשמים ובארץ באויר ובמים ובכל העולם שהוא אלהי האבות עכ"ל, והבן.

הרי דגם בעסק התורה ראוי שילמד באופן שמבטל כל הכחות העליונים והתחתונים, וכל כחותיו, כאילו אינם במציאות, ויתקשר לאור התורה, ומשם לעצם במאור, שכבר אמרנו דהתורה היא עצמה סוד הממוצע שהוא חקו והוא הניצוץ והוא הנשמה והנשימה והוא ההוי"ה השרשית, והיינו יסוד תורת החסידות בסוד הנרנח"י הנמשכים לצדיקים.

כ **וכבר** הארכנו בשיעורים על ספרא דצניעותא דזהו גופא עומק סוד דברי הגר"א בביאורו לספרא דצניעותא פרק א' (דף ו' ע"א ד"ה ליקוט בענין ז' תיקוני גולגלתא) ידוע שהדעת הוא בוצינא דקרדינותא, וגנוז במעוי דאמא, שמעוי בדעת נתקן וכו', והוא ז"ת דידה כנ"ל, וכאן בגולגלתא דא"א הוא ראשית בוצינא דקרדינותא בטלא דבדולחא וכו', ומן ז"ת דחכמה דרדל"א שם יש יריעה חדא אור שנברא ביום ראשון, ושם פשיט חד טורנא עילאה, וגנוז ברוחא דגניז בעתיק, והוא קרומא דאורא קוטרא עילאה דאתעטר כו', ובמוחא סתימאה נתגלה ההוא בוצינא דקרדינותא, והכלל מחו"ב דרדל"א יצאו אורא ובוצינא, וגנוזו באורא ומוחא סתימאה שהן חכמה ובינה דא"א והן בחדס וגבורה דעתיק, ומשם חו"ג, ואח"כ אתגניזו באו"א שהם חו"ב דעולם האצילות בכללו, והן בחו"ג דא"א, ואח"כ בחכמה ובינה דז"א שהן חו"ג דיליה, ומזה תבין הסוד הגדול והנורא והעמוק הזה ותבין בעומקא לבא לפומא לא גליא, וההוא אורא

וכמש"ל). רק לכוין לשם העצם המיוחד לו יתברך לבד שפירושו מהות הכל היינו כללא ומקורא דכל הכחות כולם כנ"ל וכו', והוא מצד התחברותו יתב' עם העולמות". דדיקא מאחר שכל כך עלה והפליג ברזי הניצוץ שהוא הממוצע דאיהו בחינת הנשמה שעיקרה למעלה וניצוצותיה מתלבשים בגוף, הוצרך להזהיר באלה ואלה.

יט **ודוק** ותמצא לו דהגם שבשער ד' פרק ג' האריך לבאר ענין התורה לשמה כ"י ענין לשמה פירוש לשם התורה וכו', כגון לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופולחן וכו', כי עשיית המצוה ודאי שצריכה להיות למצוה מן המובחר בדביקות ומחשבה טהורה וכו', אבל על הנהגת האדם בשעת עסק התורה בדיני המצות והלכותיהן וכו' יהיה לשמן, פירוש, לשם הדברי תורה, היינו לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופולחן, עם כל זה שמענא ליה דקאמר לעיל מינה בשער ג' פרק י"ד כי "ראוי לכל ירא ה' אמיתי, שעכ"פ בעת עמדו להתפלל יבטל בטוהר לבו כפי יכולתו והשגתו כל הכחות שבעולם וכל כחותיו, כאילו אין שום מציאות בעולם כלל, ולהתדבק בלבו רק בו יתברך אדון יחיד ב"ה, ועכ"פ לפרקים וכו', ועתה מבואר כונתם ז"ל במאמרם שהמתפלל צריך שיכוין את לבו למקום, וכן מאמרם ז"ל באבות וכשאתה מתפלל אל תעש וכו' אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ב"ה, שצריך ליזהר בנפשו מאד שלא לכוין ולשום מוגמת לבו בתפלתו ח"ו לשום ספירה אפילו מהנאצלים. ולא זו בלבד שלא לכוין לשום ספירה וכו' עליון לבד, כי הוא עבודה ללא אלקי אמת וקיצוץ נמיעות ח"ו, אלא שגם ראוי ונכון שיבטל ברצונו ביטול גמור כל הכחות עליונים ותחתונים, וגם כל כחותיו כאילו אינם במציאות. ולא זו בלבד בענין התפלה, אלא שגם העסק בתורה שתתקיים אצלו כראוי, גם כן צריכה שתהיה עפ"י זאת המדרגה, כענין מאמרם (סוטה כ"א ע"ב) אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמושים

עיקר מן הנגלה תחת עשותו עיקר מן הנעלם יפול
מכת"ר לבר"ת.

והבן סוד ישקני מנשיקות פיהו הנזכר בדברי
מהר"ח ז"ל בדבריו שיצאו עת'ק לעיל,
דהנישוק הוא סוד ההבל, שהוא הו"ק, והוא הניצוץ,
והוא הממוצע, והוא הנשימה, שבתוכו מאיר הג"ר
הממשיך ניצוצי נשמתו שהם הו"ק דיליה להתלבש
תוך הו"ק הכוללים, בסוד ג"ר דו"ק הם ו"ק דג"ר,
כמבואר בנהר שלום דף י"ז ע"ד, ואיהו גופא
הממוצע הנגלה והנעלם, הנמצא והטמיר, המאיר
כספיר, וכזהר מזהיר, ועל ידו עולה ונדבק הנאצל
במאציל ביחודא שלים. הושענא חבוקה ודבוקה כך
יחידה ליחדך.

עילאה אורא דלא אתפס ז"ת דחכמה ממנו התחיל
שורש ה' חסדים, ואי אפשר להתלבש כלל רק
באורא תניינא שהוא בקרומא דאורא שהוא אור
דנפיק מאויר, וכל רדל"א הוא על שם החכמה שבו,
**כי הראשית הוא ככל פרצוף מהחכמה, אבל
כתר שבו אי אפשר לדבר בו אפילו דרך רמז
ומחשבה כלל, וז"ת דחכמה הוא עיקר רדל"א
שמדברין בו.** והבן היטב כי הן הן הדברים אשר
דיברנו, באשר החכמה הנזכרת היא הממוצע
הנזכר, ועל כן היא 'הסוד הגדול והנורא והעמוק
הזה' שאין להאריך בו ואין לגלותו ורק 'תבין
בעומקא לבא לפומא לא גליא', יען דאיהו גליא
וסתימא בבת אחת, טמירא ונמצאת בחדא מחתא,
ובאמצעות הנגלה יעלה ידבק בנעלם, ואם יעשה

